

გაკვეთილის თემა: „კლდის პირას ჭვავის ყანაში“

(ნაწყვეტი რომანიდან)

გაკვეთილის გეგმა ქართულ ენასა და ლიტერატურაში, VIII კლასი. გაკვეთილის ხანგრძლივობა: 45 წთ.

გამოცდილებას გვიზიარებს მარიანა სანინაშვილი, თელავის მე-9 საჯარო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი

სასწავლო მიზნები: გააზრებული კითხვის, მსჯელობისა და მოსმენის უნარის განვითარება.

მოსწავლეები შეძლებენ ტექსტის გააზრებულ კითხვას, პერსონაჟის მეტყველებაზე დაკვირვებას, მისი სულიერი მდგომარეობის გაგებასა და საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვას.

საჭირო რესურსები: სახელმძღვანელო – ქართული ენა და ლიტერატურა VIII კლასი (ლ. თუშური, მ. ინასარიძე, ნ. შარაშენიძე); ლ. ბრეგაძე „ქართული ჟარგონის ლექსიკონი“, 2005 წ. რვეულები, მარკერები, დაფა.

გაკვეთილის მსვლელობა:

აქტივობა I. მასწავლებელი მოსწავლეებს სთხოვს, გაიხსენონ ჯერომ დეივიდ სელინჯერზე ყველაფერი, რაც იციან და გაუგიათ.

მოსწავლეები შეძლებისდაგვარად იხსენებენ. ძირითადად იციან, რომ ამერიკელი მწერალია, დაწერილი აქვს რომანი „თამაში ჭვავის ყანაში“, წერს ახალგაზრდებზე, რომანი ქართულად არის თარგმნილი და ა.შ.

ორგანიზება: მუშაობა მთელ კლასთან. დრო 5 წთ.

აქტივობა II. მინილექცია. ატარებს მოსწავლე. მას წინასწარ დავალებად ჰქონდა მიცემული ინფორმაციის მოძიება (ძირითადად ბიოგრაფიული ხასიათის) ინტერნეტში. ინფორმაციის მეშვეობით შემდეგი საიტებიდან: <http://en.wikipedia.org/wiki/J.D.Salinger>, <http://www.kirjasto.sci.fi/salinger.htm>, <http://www.salinger.su/moiodia> ინფორმაცია, გაეცნო მას და დამუშავა.

ორგანიზება: ინდივიდუალური. დრო: 5 წთ.

შეფასება. მოსწავლე შეფასდა ზეპირი გამოსვლის შეფასების კრიტერიუმებით, რომლებიც წინასწარ არის შემუშავებული და კლასის ერთ კედელზე გამოფენილი. ეს კრიტერიუმებია:

- საინტერესო დასაწყისი და დასასრული;
- კარგად ორგანიზებული გამოსვლა;
- აუდიტორიის გათვალისწინება;
- აუდიტორიასთან კონტაქტი;
- მეტყველება (გამართული, მკაფიო)

აქტივობა III. კითხვა-პასუხი. მოსწავლეები შეკითხვებს უსვამენ გამომსვლელს, აზუსტებენ ზოგიერთ დეტალს მწერლის ბიოგრაფიიდან.

ორგანიზება. მუშაობა მთელ კლასთან. დრო 5 წთ.

აქტივობა IV. მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს გაკვეთილის თემას, მიზნებს და აძლევს დავალებას: წაიკითხონ სახელმძღვანელოში მოცემული რომანის ნაწყვეტი შემდეგი კონკრეტული მითითებების გათვალისწინებით:

- მონიშნონ ადგილები, რომლებიც პერსონას – ჯეინ გელეხერს – ახასიათებს და მის წარმოჩენას ემსახურება;
- დაუკვირდნენ მთავარი გმირის – ჰოლდენ კოლფილდის – მეტყველებასა და განცდებს;
- რვეულებში ამოწერონ მათთვის უცნობი ჟარგონები და „ქართული ჟარგონების ლექსიკონის“ მეშვეობით განმარტონ.
- განსაზღვრონ ჰოლდენის განწყობილება, მისი განცდები ჯეინის მიმართ და საკუთარი დამოკიდებულება ამ პერსონაჟის მიმართ.

ორგანიზება. ინდივიდუალური, მუშაობა წყვილებში. დრო 15 წთ.

აქტივობა V. საკლასო დავალების პრეზენტაცია. რამდენიმე წყვილი წარმოადგენს საკუთარ მოსაზრებებს, შეხედულებებს.

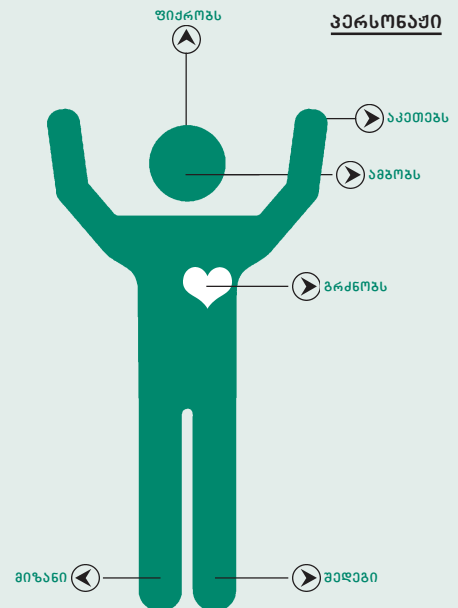
შეფასება. პრეზენტაცია ფასდება წინასწარ შემუშავებული კრიტერიუმების მიხედვით. ეს კრიტერიუმებია:

- ტექსტის ადეკვატური გაგება;
- არგუმენტირება;
- პასუხების ორიგინალურობა;

- მეტყველება;
- აუდიტორიასთან კონტაქტი;
- კითხვებზე პასუხის გაცემა;
- დროის ლიმიტი. დრო 10 წთ.

საშინაო დავალება:

1. ტექსტის ხელახლა გადახედვის შემდეგ პერსონაჟის დახასიათების სქემის მიხედვით დაწერონ მთავარი გმირის დახასიათება.

2. შეადგინონ მცირე ლექსიკონი იმ სიტყვებისაგან, რომლებსაც ხშირად იყენებენ მათი თანატოლები.

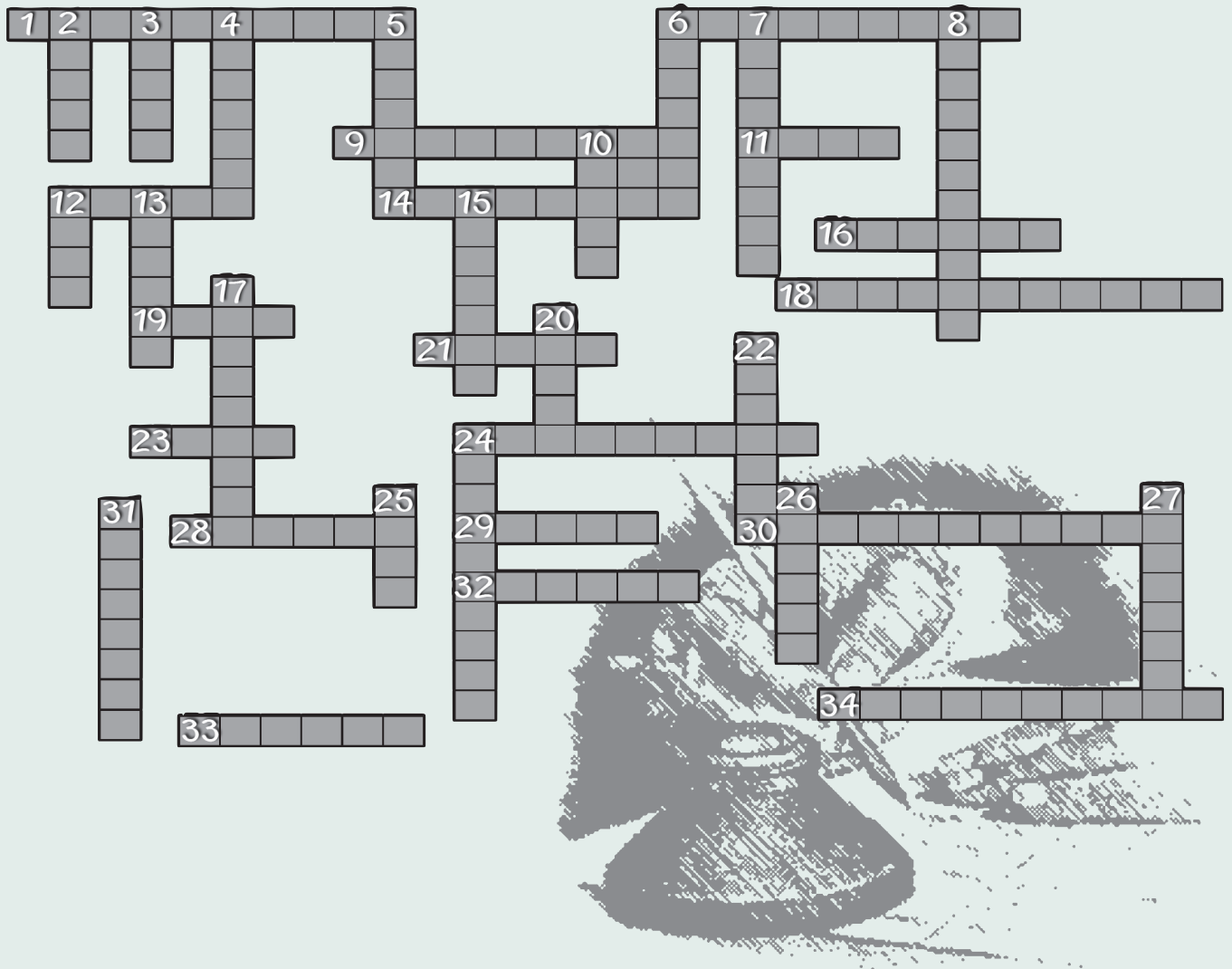
შენიშვნა:

1. მოსწავლეები პერიოდულ ინდივიდუალურ დავალებებს სურვილით თავად ირჩევენ;
2. შეფასების რუბრიკები წინასწარ არის შემუშავებული და კლასის ერთ კუთხეში გამოკრული;
3. ლექსიკონები: ქართული ენის განმარტებითი, ორთოგრაფიული, სულხან – საბას „სიტყვის კონა“, უცხო სიტყვათა, ქართული ჟარგონებისა და ა.შ. კლასში თაროზეა განთავსებული;
4. პერსონაჟთა დახასიათებისა და წარმოების ანალიზის სქემებიც თაროზეა განთავსებული.

სახალისო დავალებები მოსწავლეებისათვის

მოგვანოდა ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელმა, მარინა შკლავაშვილმა (ქუთაისი)

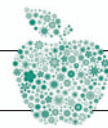
გალაკტიონოვორდი

თარაზულად 1. ავტორი ლექსისა „ჭარხალი“. 6. შეშლილი კომპოზიტორი, რომელსაც გალაკტიონი ხშირად ედარებოდა. 9. ვინ ამბობს, რომ „ქვეყანაზე ვინც კი კვდება, იმ წუთშივე მისი ჩრდილი ყველა ჩვენგანს ავიწყდება?“ 11. „ატმის... დაღალულო...“ 12. ვინმე მოგზაური მელექსე. 14. სარკმლის წინ მოცეკვავე ყვავილი. 16. სოფელი, სადაც დაიბადა გალაკტიონი. 18. როგორი იყო ცა? (მე და ღამე) 19. რომელი ქართველი პოეტით იწყება ქართული პოეზიის შვიდეული? 21. ღამენათევი და ნამთვრალევი გალაკტიონის სულის შესაფერი. 23. ვინ არის ის, ვისი მკვლელობითაც დამთავრდა „ეპოქა დიდი“? 24. რას შლიდა თმაგანწილი ქარი? 28. და... ოცნების ლურჯი იალქნები. 29. რომელი ეპითეტით მოიხსენიებს გალაკტიონი ცხენებს? 30. როგორი ფერისაა ყინვის თასები? 32. სიმფონია, რომელშიც გალაკტიონმა ქართული მოტივი აღმოაჩინა. 33. რას ევედრება ლოცვად მუხლმოყრილი პოეტი? 34. რის გარეშე არ არსებობს თვით უკვდავება?

შვეულად 2. პოეტი, რომლის საპატივცემულოდაც ატარებდა გალაკტიონი წვერს. 3. რომელი ხის რტოა ქარიშხალში დაღალული? 4. გალაკტიონის ბიძაშვილი, ცნობილი პოეტი. 5. გალაკტიონის საყვარელი თოვლის ფერი. 6. ვინ ამბობს: „თრობის საათია, ღვინის საათია?“ 7. ბალში შეშლილივით მომაკვდავი თვე. 8. მკვიდრად ნაგები ტაძარი. 10. შოთა, ილია, ..., ვაჟა და გალაკტიონი. 12. რომელ ლექსში ატირდა პოეტი, „ვით მეფე ღირი?“ 13. სად მოხვდა ვარდი, რომელსაც გალაკტიონმა თავისი ცხოვრება შეადარა? 15. „მდუმარების გარეშე და ... თარეშში. 17. რომელი ადგილია ჯერ არ შობილი მთვარის მშობელი?“ 20. მკერდზე დაუდევრად მიდებული საკრავი. 22. ხევის ბეთჰოვენი 24. ვერხვის როგორ ფოთლებს აშრიანობდა ქარი? 25. შოთა, ილია, აკაკი, ... და გალაკტიონი. 26. როგორ ბალახზე უნდა გაიარო, რომ მამულის სიყვარული იგრძნო? 27. ბნელ ხვეულებში მძინარე გამოუცნობები. 31. რომელი თვის მზის წინ ლოცულობდა გალაკტიონი?

1. ავტორი ლექსისა „ჭარხალი“. 2. პოეტი, რომლის საპატივცემულოდაც ატარებდა გალაკტიონი წვერს. 3. რომელი ხის რტოა ქარიშხალში დაღალული? 4. გალაკტიონის ბიძაშვილი, ცნობილი პოეტი. 5. გალაკტიონის საყვარელი თოვლის ფერი. 6. ვინ ამბობს: „თრობის საათია, ღვინის საათია?“ 7. ბალში შეშლილივით მომაკვდავი თვე. 8. მკვიდრად ნაგები ტაძარი. 10. შოთა, ილია, ..., ვაჟა და გალაკტიონი. 12. რომელ ლექსში ატირდა პოეტი, „ვით მეფე ღირი?“ 13. სად მოხვდა ვარდი, რომელსაც გალაკტიონმა თავისი ცხოვრება შეადარა? 15. „მდუმარების გარეშე და ... თარეშში. 17. რომელი ადგილია ჯერ არ შობილი მთვარის მშობელი?“ 20. მკერდზე დაუდევრად მიდებული საკრავი. 22. ხევის ბეთჰოვენი 24. ვერხვის როგორ ფოთლებს აშრიანობდა ქარი? 25. შოთა, ილია, აკაკი, ... და გალაკტიონი. 26. როგორ ბალახზე უნდა გაიარო, რომ მამულის სიყვარული იგრძნო? 27. ბნელ ხვეულებში მძინარე გამოუცნობები. 31. რომელი თვის მზის წინ ლოცულობდა გალაკტიონი? 34. რის გარეშე არ არსებობს თვით უკვდავება?

ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები

სასწავლო პროცესის ნაწილია

სამი წელია, 166-ე საჯარო სკოლაში თანამედროვე ტექნოლოგიებს აქტიურად იყენებენ. ინტერნეტის დახმარებით მოსწავლეები კვლევებს ატარებენ და აქტიურად ეკონტაქტებიან უცხოელ თანატოლებს. კომპიუტერი, პროექტორი, Power-Point-ში დამუშავებული პრეზენტაციები პედაგოგებისთვისაც ყოველდღიური საგაკვეთილო პროცესის ნაწილია. აქ მოსწავლეებს და მასწავლებლებს ოთხი კომპიუტერული ლაბორატორია და ასამდე კომპიუტერი ემსახურება.

გელა გედინაშვილი
ირაკლი კოპალეიშვილი

„სკოლაში თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენება მნიშვნელოვანია, რადგან ბავშვის მოტივაცია, ასეთ შემთხვევაში, უფრო მაღალია, ვიდრე მხოლოდ ცარცისა და დაფის გამოყენებისას“, – ამბობს 166-ე საჯარო სკოლის დირექტორი ირმა ომანაძე.

ამ სკოლაში ბრიტანეთის საბჭოს დახმარებით განხორციელდა პროექტი

სახელწოდებით: „კულტურული განსხვავებები“. აგრეთვე ერთ-ერთ ბრიტანულ სკოლასთან პარტნიორობით მომზადდა გეგმა ორივე სკოლის მასწავლებლებისათვის. „პროექტი მოსწავლეების დახმარებით განვახორციელეთ და შევექმენით ბლოგი, რომელზეც ჩვენს მიერ შესრულებული ნამუშევრები განვათავსეთ. ბავშვებმა ბლოგების მომზადება და ინტერ-

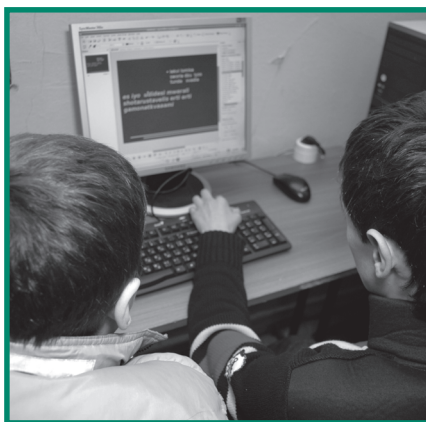

ნეტ-სივრცეში ინფორმაციის განთავსება ისწავლეს. ახლა მოსწავლეები თავის ნამუშევრებსა და მასალას ინტერნეტში ტვირთავენ, მე კი ვამოწმებ“, – მოგვითხრობს 166-ე სკოლის მასწავლებელი ანანო ბაღდავაძე.

მე-7 კლასის მოსწავლე მარიამ ცომაია ამბობს, რომ კომპიუტერულ ტექნოლოგიებს, პირველ რიგში, ინ-

ფორმაციის მოსაძიებლად იყენებენ. ის პროექტში მონაწილეობასაც იხსენებს: „ბლოგების შექმნაზე მთელი კლასი ვმუშაობდით. მოვიძიეთ ინფორმაცია ქართულ კულტურაზე: კულინარიაზე, ქუდებზე... ჩავწერეთ და ინტერნეტში განვათავსეთ ინტერვიუები. გვინდოდა, სხვა ქვეყნების მოსწავლეებს ჩვენი კულტურის შესახებ გაეგოთ“.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი
მასწავლებელთა ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებში (ისტ) ტრენინგების პროგრამას ახორციელებს. პროგრამის ფარგლებში პედაგოგები აიმაღლებენ კვალიფიკაციას აღნიშნული ტექნოლოგიების სასწავლო პროცესში გამოყენების კუთხით და მონაწილეობას მიიღებენ ქართული საგანმანათლებლო ელექტრონული რესურსების გამდიდრებაში.

მასწავლებელთა ტრენინგების
პროგრამა – კომპიუტერთან
მუშაობის საბაზო კურსი – სამი

წლის წინ დაიწყო ფონდ „ირმის
ნახტომის“ მხარდაჭერით.
მასწავლებელთა პროფესიული

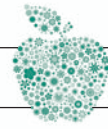
განვითარების ცენტრი, საბაზო კურსთან ერთად, მეორე დონის ტრენინგებსაც იწყებს. პედაგოგები კომპიუტერული ტექნოლოგიების გამოყენებას სრულფასოვნად ისწავლიან. მეორე დონის ტრენინგ-კურსის განხორციელება სექტემბრიდან დაიწყება და მასში იმ სკოლების მასწავლებლები მიიღებენ მონაწილეობას, რომლებიც ინტერნეტ-კავშირით არიან უზრუნველყოფილი.

ტრენინგ-კურსი მასწავლებლებს დაეხმარება, უფრო მრავალფეროვანი და ეფექტური გახადონ სასწავლო პროცესი ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენებით; ხელს შეუწყობს მათ, ტექნოლოგიების მიმართ მოსწავლეთა ინტერესი საგანმანათლებლო მნიშვნელობით გამოიყენონ, გაზარდონ მოზარდების მოტივაცია და დაინტერესება. გრძელვადიან პერსპექტივაში, პროგრამა თანამედროვე, გლობალური სამუშაო ბაზრის მოთხოვნების შესაბამისი მომავალი თაობის აღზრდას ემსახურება“.

ეკა ჯელაძე
პროექტის კოორდინატორი

პასუხები თქვენ მიერ დასმულ შეკითხვებზე

**ქართული ენისა და ლიტერატურის კადამოგება
მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის
ინიციატივით გამართულ შეხვედრებზე, არაერთი შეკითხვა
დასვეს პროფესიულ სტანდარტთან, სასერტიფიკაციო
გამოცდასა და დამხმარე ლიტერატურასთან დაკავშირებით.
ყველაზე ხშირად დასმულ და საინტერესო შეკითხვებს ჩვენი
ცენტრის, გამომცემის ეროვნული ცენტრისა და ეროვნული
სასწავლო გაგებისა და შეფასების ცენტრის ექსპერტები
პასუხობენ. გაქვთ შეკითხვა? – მოგვწერეთ: info@tpdc.ge**

**ქართული ენისა და ლიტერატურის საბაზო და საშუალო
საფეხურის მასწავლებელთა პროფესიულ სტანდარტში,
„პროფესიული ცოდნის“ ნაწილში წარმოდგენილია ქართველ
მწერალთა საკმაოდ ვრცელი ჩამონათვალი. გთხოვთ, უფრო
კონკრეტულად განგვიმარტოთ, რა დონეზე და როგორი
ფორმით მოეთხოვებათ მასწავლებლებს ამ ავტორთა
შემოქმედების ცოდნა სასერტიფიკაციო გამოცდისათვის?**

მავჰალა მოგუაჰი

*ბათუმის №16 საშუალო სკოლის ქართული ენისა
და ლიტერატურის მასწავლებელი*

ავტორთა ვრცელი სიის გაცნობამ, შესაძლოა, მასწავლებლებში დაბნეულობა და შიშიც კი გამოიწვიოს. ბუნებრივია, რომ მათ აქვთ სურვილი, უფრო ამომწურავი ინფორმაცია ჰქონდეთ იმის შესახებ, თუ რომელი ავტორების და ნაწარმოებების ცოდნას მოსთხოვენ მათ სასერტიფიკაციო გამოცდაზე და რა ფორმით. სასერტიფიკაციო გამოცდის ჩაბარებისას მასწავლებელს არ მოეთხოვება ჩამონათვალიში წარმოდგენილი ყველა ავტორის მთლიანი შემოქმედების (მაგალითად, ალექსანდრე ყაზბეგის, კონსტანტინე განსახუდიას, გალაკტიონ ტაბიძის, აკაკი ბაქრაძისა და სხვათა მრავალტომეულების, ან კიდევ თანამედროვე ქართველ მწერალთა ნაწარმოებების) ნაკითხვა და, მითუმეტეს, ზედმიწევნით ცოდნა. უთუოდ შეამჩნევდით, რომ მასწავლებლის პროფესიული სტან-

დარტი იმავე პრინციპითაა აგებული, როგორცაც მოსწავლის სტანდარტი, გარდა მეთოდის ნაწილისა. ეს იმას ნიშნავს, რომ მასწავლებელს უნდა ჰქონდეს სათანადო კომპეტენცია, ანუ უნარ-ჩვევები და ცოდნა იმისათვის, რომ უზრუნველყოს მოსწავლეთა იმ შედეგების მიღწევა, რომელთაც ეროვნული სასწავლო გეგმა ითვალისწინებს. ავტორთა ეს ჩამონათვალი სრულად ემთხვევა მოსწავლის სტანდარტში წარმოდგენილ რეკომენდებულ მწერალთა ჩამონათვალს. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ ამ ჩამონათვალში შესული ნებისმიერი ავტორის ნებისმიერი ნაწარმოები, როგორც მხატვრული, ისე არამხატვრული, შეიძლება იქნას შეტანილი საბაზო და საშუალო საფეხურისთვის განკუთვნილ გრიფირებულ სასკოლო სახელმძღვანელოებში. შესაბამისად, სასწავლო პროცესში მასწავლებელს

მოუწევს ჯერ თავად ნაიკითხოს, გაიაზროს და დაამუშავოს სხვადასხვა სახისა და სირთულის ტექსტები და მხოლოდ ამის შემდეგ მიანდოს იგი მოსწავლეებს. ცხადია, მასწავლებელი მხოლოდ იმ შემთხვევაში გაართმევს თავს ამ ამოცანას, თუ მას ექნება ნებისმიერი ტექსტის, თუნდაც მისთვის უცნობის, როგორც შინაარსის, ისე ფორმისა და სტრუქტურის, ენობრივი საშუალებების სიღრმისეულად გააზრებისა და გაანალიზების უნარი. ცხადია ისიც, რომ ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელმა მაღალ დონეზე უნდა იცოდეს ის განსაკუთრებული მხატვრულ-ესთეტიკური და იდეური ღირებულების მქონე ნაწარმოებები, რომელთაც უმნიშვნელოვანესი ადგილი უკავია ქართულ ლიტერატურაში და რომლებიც ტრადიციულად ისწავლებოდა კიდევ სკოლებში.

მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტში არის ქვეთავი „ენისა და ტექსტის ურთიერთ-მიმართება“. მასწავლებლები ამ საკითხზე განსაკუთრებით განვიცდით სათანადო ლიტერატურის ნაკლებობას. იქნებ მიგვითითოთ, რომელი ლიტერატურით ვისარგებლოთ?

მანანა მაჭავარიანი,
ზესტაფონის №2 საშუალო სკოლის
ქართული ენისა და ლიტერატურის
მასწავლებელი

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ინიციატივით იქმნება დამხმარე სახელმძღვანელო ქართული ენისა და ლიტერატურის პედაგოგებისათვის, რომელშიც ეს ქვეთავი და მასში წარმოდგენილი საკითხები დეტალურად იქნება განხილული. სახელმძღვანელო მიენოდება საქართველოს ყველა სკოლის ბიბლიოთეკას უფასოდ და სურვილის შემთხვევაში პედაგოგები დამატებით მის შეძენასაც შეძლებენ.

მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტში, ქართულ ენასა და ლიტერატურაში შესულია ქართულის, როგორც მეორე ენის სწავლების სპეციფიკა. მოგვეთხოვება თუ არა გამოცდაზე ამ საკითხის ჩაბარება?

მანანა კახანაძე
გორის რაიონის სოფელ საქაშეთის
სკოლის ქართული ენისა და
ლიტერატურის მასწავლებელი

გარდამავალ ეტაპზე, ანუ 2010-2014 წლების ჩათვლით ქართული ენისა და ლიტერატურის პედაგოგებს ქართულის, როგორც მეორე ენის სწავლების სპეციფიკის ჩაბარება არ მოუწევთ.

მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტის ძირითადი ნაწილი საერთოა ყველა საგნისა და საგნობრივი ჯგუფისათვის. რა სახით ჩატარდება სასერტიფიკაციო გამოცდა მასწავლებლის პროფესიულ უნარ-ჩვევებსა და ქართულ ენასა და ლიტერატურაში?

ნინო ბარაძე
თბილისის №126 სკოლის ქართული
ენისა და ლიტერატურის
მასწავლებელი

მასწავლებელი აბარებს ერთ გამოცდას პროფესიულ უნარ-ჩვევებში და მეორე გამოცდას – ქართულ ენასა და ლიტერატურაში. მასწავლებელი ითვლება სერტიფიცირებულად, თუ მან ორივე გამოცდა წარმატებით ჩააბარა.

მასწავლებლები ყველა შეხვედრაზე გვთხოვდნენ მიგვეწოდებინა მათთვის იმ დამხმარე ლიტერატურის სია, რომელიც მათ სასერტიფიკაციო გამოცდის ჩაბარებისას გამოადგებათ. გამოსაცემად უკვე მზადაა და მალე გამოვა გამოცდების ეროვნული ცენტრის მიერ მომზადებული ხუთტომეული „მასწავლებლის ბიბლიოთეკა“. გამოცემა მასწავლებლებს ქართულ ენასა და ლიტერატურაში სასერტიფიკაციო გამოცდისათვის მომზადებისას მნიშვნელოვან დახმარებას გაუწევს. ხუთტომეული ქრონოლოგიური პრინციპით არის შედგენილი და მოიცავს ქართველი ავტორების როგორც ენათმეცნიერულ ნაშრომებს, ასევე წერილებს, სტატიებსა და ესსეებს ქართული ლიტერატურის შესახებ. გარდა ამისა, გამოცდისათვის მოსამზადებლად შემდეგი დამხმარე ლიტერატურა დაგჭირდებათ:

მასწავლალათა პროფესიული განვითარების ცენტრის გამოცემა

მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი (ძირითადი ნაწილი და მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში (საბაზო-საშუალო საფეხური))

მასწავლალათა პროფესიული განვითარების ცენტრის მიერ გამოცემული სამომავლო

- განვითარებისა და სწავლის თეორიები
- სასწავლო და პროფესიული გარემო
- სწავლება და შეფასება

გამოცდების ეროვნული ცენტრის მიერ გამოცემული საინფორმაციო ბროშურები

- როგორ მოვემზადოთ სასერტიფიკაციო გამოცდისათვის, ქართული ენა და ლიტერატურა
- როგორ მოვემზადოთ სასერტიფიკაციო გამოცდისათვის, პროფესიული უნარ-ჩვევები

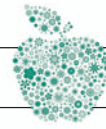
დამატებითი სარეკომენდაციო ლიტერატურა ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლალისათვის

- ავთანდილ არაბული, ქართული მეტყველების კულტურა, თბ., 2004.
- შუქია აფრიდონიძე, ჩვენი ენა ქართული, თბ., 2002.
- გიორგი ახვლედიანი, ზოგადი ფონეტიკის საფუძვლები, თბ., 1999.
- ელენე ბაბუნაშვილი, თედო უთურგაიძე, ანტონ პირველის „ქართული ღრამატიკა“ და მისი ეროვნულ-ისტორიული მნიშვნელობა, თბ., 1989.
- კორნელი დანელია, ზურაბ სარჯველაძე, ქართული პალეოგრაფია, თბ., 1997.
- მარიამ თალაკვაძე, ქართული ენის გრამატიკის სწავლების მეთოდика, თბ., 1959.
- თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები, I, თბ., 1989.
- ვარლამ თოფურია, ქართული ენა და მართლწერის ზოგიერთი საკითხი, თბ., 1965; თბ., 2005.

- ლეო კვაჭაძე, თანამედროვე ქართული ენის სინტაქსი, თბ., 1977.
- ჟუჟუნა ფეიქრიშვილი, ქართული ენის მორფოლოგია, ქუთაისი, 1992.
- ჟუჟუნა ფეიქრიშვილი, ქართული ენის სინტაქსი, ქუთაისი, 1996.
- ბიძინა ფოჩხუა, ქართული ენის ლექსიკოლოგია, თბ., 1974.
- ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები, VII, თბ., 1985.
- აკაკი შანიძე, ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლები, თბ., 1980.
- აკაკი შანიძე, ძველი ქართული ენის გრამატიკა, თბ., 1976.
- არნოლდ ჩიქობავა, ენათმეცნიერების შესავალი, თბ., 1952.
- არნოლდ ჩიქობავა, ქართული ენის ზოგადი დახასიათება, ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი, I, თბ., 1950 (ცალკე გამოცემა, თბ., 1998).
- შოთა ძიძიგური, ქართული ენის თავგადასავალი, თბ., 1969; ან მისივე: საენათმეცნიერო საუბრები, თბ., 1975.
- ზურაბ ჭუმბურიძე, ქართული სალიტერატურო ენისა და სტილის საკითხები, თბ., 1956.
- ბესარიონ ჯორბენაძე, ბალავარი მწერლობისა, თბ., 1987.

ლექსიკონები

- ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი, I-VIII, თბ., 1950-1954.
- ვარლამ თოფურია, ივანე გიგინიშვილი, ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი, თბ., 1998.
- ილია აბულაძე, ძველი ქართული ენის ლექსიკონი (მასალები), თბ., 1973.
- ზურაბ სარჯველაძე, ძველი ქართული ენის ლექსიკონი (მასალები), თბ., 1995.
- სულხან-საბა ორბელიანი, ლექსიკონი ქართული, I, თბ., 1991; II, თბ., 1993.
- თამარ ბეროზაშვილი, ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი, თბ., 2007.
- ჟურნალისტის სტილისტიკური ცნობარი, თბ., 2002.
- ენციკლოპედია „ქართული ენა“, თბ., 2008.

დამრიგებელი

ჩემს დამრიგებელს ირა ერქვა, ფიზიკას მასწავლიდა. მე არ მიყვარდა ფიზიკა, მაგრამ მიყვარდა ირა დამრიგებელი, რომელიც მიუხედავად იმისა, რომ პასუხი ყოველთვის იცოდა, ხშირად მეკითხებოდა: „ფიზიკა თუ ლირიკა?“

მან ჩემს სხვა მრავალ კითხვაზეც იცოდა პასუხი. მაშინ ასე მეჩვენებოდა, დღეს კი მჯერა, რომ იცოდა.

იგი იყო მომსმენი, მომთმენი და მომრიგებელი ჩვენსა და დირექციას, ჩვენსა და მასწავლებლებს, ჩვენსა და მშობლებს შორის. მასთან ვაღიარე, რომ სასკოლო დღიურს მშობლის ნაცვლად ხელს მე ვაწერდი. როცა უკან ვიხედები და ბავშვობას ვიბრუნებ, იქ ირა დამრიგებელიცაა.

ნატო ინგოროშვილი

ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ სკოლაში გერმანულ ენასა და ლიტერატურას ვასწავლიდი და მეც ვიყავი დამრიგებელი. მეც გავიარე გზა დამრიგებლობიდან მომრიგებლობამდე. „ვადვოკატობდი“ ჩემს ბავშვებს დირექტორთან, სხვა საგნის მასწავლებლებთან, ერთმანეთთან, მშობლებთან და ზოგჯერ სამართალდამცავებთანაც.

„ეს ლუკა ბაზაძეა – ლექსებს წერს, ჩვენთან სხვა სკოლიდან გადმოვიდა. ეს ავთანდილ ადგიშვილია – ფრიადოსანი, ეს კი ნინო ოქრობირიძეა – მღერის“, – ასე საუბრობს თითოეულ მოსწავლეზე თბილისის 67-ე საჯარო სკოლის მე-5 კლასის დამრიგებელი ირმა ქენქაძე.

სკოლისკენ მიმავალს უამრავი კითხვა მიმქონდა თანამედროვე სკოლის დამრიგებელთან. მინდოდა მეკითხა: ახსოვდა თუ არა თავისი დამრიგებელი, რამდენად უძნელდებოდა ამ მისიის შესრულება, სად იწყებოდა და როდის მთავრდებოდა მისი დამრიგებლობა, მიჰყვებოდა თუ არა სახლში თავისი სადამრიგებლო კლასის ბავშვებზე ფიქრი და როგორ უმკლავდებოდა საქმეს, რომელიც ასე რთულია და საპასუხისმგებლო...

„ძნელია, იყო მისაბაძი ადამიანი“, – ამბობს ირმა, მაგრამ ცდილობს, გახედეს ბავშვებისთვის სამაგალითო და არცთუ იშვიათად – თანატოლიც. მისი აზრით, მოზარდებთან ღია და გახსნილი ურთიერთობები, დამრიგებლისთვის და ბავშვისთვის მნიშვნელოვანიცაა და საჭიროც.

ირმას დამრიგებლობის 12 წლიანი გამოცდილება აქვს. მან იცის, რომ უნდა დაეხმაროს მოსწავლეს აკადემიური თუ სხვა პრობლემის გადაჭრაში, უნდა იყოს შუამავალი მოსწავლეს, მშობლებსა და მასწავლებლებს შორის პრობლემების წარმოქმნის შემთხვევაში; მშობლებს შვილის მიღწევებს უნდა აცნობდეს დროულად, ინდივიდუალური შეხვედრებისას, რადგან, ერთი მოსწავლის ყოფაცემისა და აკადემიური მოსწრების შესახებ მეორის მშობელთან ან მისი თანდასწრებით საუბარი არ არის მიზანშეწონილი. კლასის საათის გარდა, რომელსაც თვეში ორჯერ მაინც ატარებენ, ერთმანეთთან დაახლოებასა და კეთილგანწყობის მოპოვებაში ძალიან ეხმარებათ ექსკურსიები, ლაშქრობები და სხვადასხვა სასკოლო ღონისძიებები.

თუ გვინდა, კარგი დამრიგებელი ვიყოთ, საქმისა და ბავშვების სიყვარულთან ერთად არასოდეს უნდა დავკარგოთ სამართლიანობის გრძნობა და არ უნდა გაგვიჭირდეს, გავხდეთ მათი თანატოლი. ვეცადოთ, ბავშვებს ერთმანეთი უყვარდეთ და სხვა ღირსებებს, შრომის და ურთიერთპატივისცემის შედეგად აუცილებლად ჩამოვუყალიბებთ.

ირმა და მისი კლასი მორიგი ლაშქრობისთვის ემზადება. 67-ე სკოლა თბილისის ძველ, ისტორიულ უბანშია. ისინი მოგზაურობას სწორედ ამ უბნიდან დაიწყებენ, მარშრუტით: მეტეხის ტაძარი-აბანოები-ნარიყალა. აქ გიდობას მათივე სკოლის უფროს-კლასელები გაუწევენ, რომლებიც ფაკულტატური წრის ხარჯზე ცდილობენ, კარგად შეისწავლონ კულტურული ტურიზმი.

„თუ გვინდა, კარგი დამრიგებელი ვიყოთ, საქმისა და ბავშვების სიყვარულთან ერთად არასოდეს უნდა დავკარგოთ სამართლიანობის გრძნობა და არ უნდა გავგიჟიროდეს, გავხდეთ მათი თანატოლი. ვეცადოთ, ბავშვებს ერთმანეთი უყვარდეთ და სხვა ღირსებებს, შრომის და ურთიერთპატივისცემის შედეგად აუცილებლად ჩამოვუყალიბებთ. ჩემს კლასში სხვადასხვა აღმსარებლობის ბავშვები სწავლობენ. ეს ხელს არ უშლით მათ, კარგი მეგობრები იყვნენ. ისინი ერთად დადიან კინოსა და თეატრში. ერთმანეთს სიყვარულით და პატივისცემით ეპყრობიან.“

ჩემთვის მათზე ზრუნვა დილიდან იწყება და გვიან ღამემდე გრძელდება. დღეს რამდენიმეს კონცერტი აქვს და ვფიქრობ, რას იზამს, როგორ შეასრულებს? ზოგს – სპორტული შეჯიბრი და ვდარდობ, რა შედეგით დამთავრდება? ზოგსაც რთული სოციალური გარემო აქვს ოჯახში და... მოკლედ, საზრუნავს რა გამოლევს“, – გვიამბობს ირმა დამრიგებელი.

თუ მოსწავლე სკოლას აცდენს, დამრიგებელი ვალდებულია, ყოველი ასეთი შემთხვევისას გაარკვიოს გაცდენის მიზეზი. ის უნდა ეკითხებოდეს საგნების მასწავლებლებს მისი სადამრიგებლო კლასის მოსწავლეების აკადემიური მოსწრების, ქცევითი პრობლემებისა თუ ზოგადი წარმატებების შესახებ.

დამრიგებელი მოიაზრება მოსწავლის მრჩეველად, რომელიც ხელს უწყობს მისი მიდრეკილებებისა თუ ინტერესების განვითარებას კლუბებისა და წრეების მეშვეობით, ეხმარება მას მომავალი პროფესიის არჩევაში, კონფლიქტების მშვიდობიანად მოგვარებაში და სხვა.

„რთულია, საკუთარი შვილის სულიერი სამყაროს დახვეწა, მისი ღირებულებების ჩამოყალიბება, მშობელმა სხვა ადამიანს მიანდოს. ამიტომ, მშობელი ყოველთვის მღელვარებით ეკიდება იმას, თუ ვინ იქნება მისი შვილის დამრიგებელი. მშობელს სურს, მის შვილს დამრიგებლის სახით უფროსი მეგობარი ჰყავდეს. ბავშვების ნდობას კი მოპოვება სჭირდება“, – ამბობს 5^ე კლასის მოსწავლის ავთანდილ ბასილაშვილის დედა, ქალბატონი მზია.

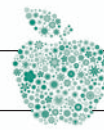
თითოეულ დამრიგებელს თავისი სადამრიგებლო პროგრამა აქვს, რომელიც განმარტავს იმას, თუ რა ღონისძიებებს ატარებს იგი სადამრიგებლო კლასის მოსწავლეების დასახმარებლად (მაგალითად, აქვს

თუ არა გამოყოფილი დრო მოსწავლეებთან შესახვედრად, ხვდება თუ არა ის მშობლებს რეგულარულად, პრობლემებზე ან მიღწევებზე სასაუბროდ, აგროვებს თუ არა საგნის მასწავლებლებისგან ინფორმაციას მისი სადამრიგებლო ჯგუფის მოსწრებისა თუ ქცევის შესახებ და სხვ.).

და მაინც, „დამრიგებლობა პასუხისმგებლობაა და მას, დიდი ძალისხმევა და თავისებური ალღოც სჭირდება. ის მშობელს ანაცვლებს სკოლაში. მე კი მიაღვილებს, დავუახლოვებ ბავშვებს, უკეთ გავეცნო მათ სოციალურ გარემოს, მარტივად გამოვწახო მათთან სასაუბრო ენა. თითოეულ დამრიგებელს თავისი ხელნერა აქვს. მთავარია, უსმენდნენ მას და ენდობოდნენ“, – განაცხადა 67-ე სკოლის დირექტორმა გიორგი ანჯაფარიძემ.

„ვეცდები, მისი ამაგი გადავიხადო“, – ღიმილით მეუბნება დევი გიორგაძე. „სამართლიანად გვებუტება“, – ამბობს ნინო ოქროპირიძე. „მინდა, ვიყო მისი მსგავსი“, – ეს ავთანდილ ადეიშვილის სურვილია. „ადვილად შემოდის კონტაქტში და ჩვენი ესმის“, – გამიმხილა თორნიკე გუმერიძემ. „მე მასზე მოთხრობას დავწერ“, – ეს კი ლუკა ბაზაძის სამომავლო ჩანაფიქრია. საკლასო ოთახიდან გამოსულს მეხუთეკლასელთა სურვილები მოგყვება და გიხარია: დამრიგებელი სჭირდებათ და უყვართ.

რამდენს იწონის ხარისხიანი განათლება?

სახელმძღვანელო – კარგი და მძიმე თუ მსუბუქი და უხარისხო?

ახალი სასკოლო სახელმძღვანელოები, რომლებსაც ბავშვები ყოველდღიურად ატარებენ გაკვეთილებზე, საკმაოდ მძიმეა. ერთი მხრივ, ილუსტრირებული, ხარისხიანი სახელმძღვანელო კარგი განათლებისთვის აუცილებელი ფაქტორია. მეორე მხრივ, მძიმე ჩანთა ბავშვების ჯანმრთელობას საფრთხეს უქმნის. შეუძლია თუ არა სკოლას ამ პრობლემის გადაჭრა? სპეციალისტები ამბობენ, რომ გამოსავალი არსებობს, რაც სასწავლო პროცესის, გაკვეთილების სწორ მართვასა და დაგეგმვას გულისხმობს.

თეა თოფურიკა

მათემატიკა – 1კგ, ისტორია – 800 გრ, უცხო ენა – 400 გრ... კიდევ რვეულები, ფანქრები და სახაზავები – მეექვსეკლასელი გოგონა, რომელიც 39 კილოგრამს იწონის, ოთხკილოგრამიანი ჩანთით მიდის სკოლაში. ამბობს, რომ ხანდახან წელი სტკივა. „მძიმეა, მასწ!“ – ზარიდან ზარამდე ამ ფრაზის მოსმენა მასწავლებლებს ხშირად უწევთ. როგორც წესი, ასე პასუხობენ ბავშვები კითხვებს: „დღეს წიგნი რატომ არ მოიტანე?“, „რვეული რატომ არ გაქვს?“...

წიგნები, რომლებიც ბავშვებს სკოლაში დააქვთ, მძიმე, მაგრამ ხარისხიანი და საჭიროა.

ელენე გ., თბილისის მე-11 საჯარო სკოლა, მე-6 კლასი (მისი ჩანთა ოთხ კილოგრამს იწონის): „წიგნი რომ არ მივიტანო, გვეჩხუბებიან. შეიძლება ნიშანიც დაგვაკლონ. ძალიან მძიმეა ამდენი წიგნი. თუ ფიზკულტურა ან ხატვა გვაქვს და წიგნი არ მიმაქვს, მაშინ ფიზკულტურის ფორმა და სახატავი რვეულები უნდა წავიღო და მაინც იგივე გამოდის“.

სპეციალისტები ამბობენ, რომ მხოლოდ მძიმე ჩანთა ბავშვის ჯანმრთელობას საფრთხეს ვერ შეუქმნის. თუმცა თუ გავითვალისწინებთ, რომ ხშირად მოსწავლეები მერხთან წელში მოხრილები სხედან და უმეტესო-

ბა სპორტს არ მისდევს, ამ ყველაფერმა შეიძლება მოგვიანებით ხერხემლის გამრუდების ან სხვა დაავადების სახით იჩინოს თავი.

თამარ ბერულავა, სკოლა-ლიცეუმ

„აიას“ დირექტორის მოადგილე: „სახელმძღვანელოები მართლაც მძიმეა და ბავშვებიც სულ წუნუნებენ. ბევრს ნიგნები დაშლილი აქვს და ნაწილ-ნაწილ დააქვს. ან ორ მოსწავლეს ერთი ნიგნი მოაქვს და მერხზე ერთად უდევთ. შედარებით პატარებს ბორბლებიანი ჩანთებიც აქვთ და მოაგორებენ ხოლმე. ადრე ამხელა ნიგნები არ იყო, თუმცა ახლანდელი სახელმძღვანელოები ბევრად უკეთესია“.

კარგი და მძიმე თუ ცუდი და მსუბუქი? გამომცემელმა ბაკურ სულაკაურმა თავის დროზე არჩევანი პირველზე შეაჩერა და ახლა სახელმძღვანელოებს სწორედ ამ პრინციპით ბეჭდავს. მისი აზრით, მეორე ვარიანტი რომ აერჩია, ნიგნს განათლების სამინისტრო სახელმძღვანელოს გრიფს არ მიანიჭებდა. როგორც ამბობს, სასკოლო ნიგნების წონა მთელი მსოფლიოს პრობლემაა.

ძველი სახელმძღვანელოები დაბალი ხარისხის ქაღალდზე იბეჭდებოდა. ამგვარი ფურცლებით ნიგნის აკინძვა დღესაც შეიძლება, მაგრამ მასზე ფერადი ილუსტრაციების დატანა შეუძლებელია. სახელმძღვანელოს გრიფების ერთ-ერთი კრიტერიუმი კი ასეთია: „სახელმძღვანელოში ინფორმაციის მიწოდების მრავალი საშუალებაა გამოყენებული (ტექსტი, ილუსტრაცია, სქემა, ცხრილი, გრაფიკი და სხვ.) სახელმძღვანელოს შინაარსი (ტექსტი, ილუსტრაცია) თანამედროვეა და გემოვნებითაა შერჩეული“.

ბაკურ სულაკაური, გამომცემელი:

„თუ გაზეთის ქაღალდზე წვრილი შრიფტით შავ-თეთრად დაბეჭდავ, ნიგნი მართლაც მსუბუქი იქნება, მაგრამ გვინდა ასეთი ნიგნი? რა გვირჩევნია, უხარისხო განათლება

თუ მძიმე ჩანთა? არსებობს გამოსავალი: მაგალითად, მერხზე ერთად მსხდომი ბავშვები შეიძლება შეთანხმდნენ და სამი ნიგნი ერთმა ატაროს, სამი – მეორემ. შესაძლებელია ასევე სახელმძღვანელოების ნაწილებად დაბეჭდვა, თუმცა ეს მშობლებს უფრო ძვირი დაუჯდებათ. ერთხელ დაბეჭდეთ ასე, მაგრამ ყველამ მხოლოდ პირველი ნაწილი იყიდა, მეორე კი – არა. ვისაც საშუალება აქვს, შეუძლია, ბავშვს ორი ნიგნი უყიდოს. ერთით სახლში იმეცადინებდა, მეორეთი – სკოლაში“.

ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის წარმომადგენელი დოდო სალაყაია ამბობს, რომ არასრულწლოვანს საკუთარი წონის 15%-ის სიმძიმის ტვირთის ტარება შეუძლია. გარდა ამისა, ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს იმასაც, თუ როგორ მართავს მასწავლებელი გაკვეთილს. მისი აზრით, ჯგუფური მუშაობის დროს ნიგნი ყველას არ სჭირდება. არის ისეთი შემთხვევებიც, როცა პედაგოგები გაკვეთილზე ნიგნის უქონლობის გამო მოსწავლეებს ნიშნის დაკლებით ემუქრებიან. დოდო სალაყაიას თქმით, ამის გამო ბავშვს ნიშანი არ უნდა დააკლდეს: „მასწავლებლები ხშირად არ ითვალისწინებენ ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნას: საგნის ნიშანი გამოხატავს მოსწავლის აკადემიურ მოსწრებას. ამიტომ არასათანადო საქციელისათვის მოსწავლე საგნის ნიშნით არ უნდა დაისაჯოს“.

მასწავლებლებს ნიგნების წონასთან დაკავშირებული პრობლემების მოგვარება განათლების ხარისხისთვის საფრთხის შექმნის გარეშეც შეუძლიათ. სპეციალისტები სკოლებს კონკრეტულ რეკომენდაციებს სთავაზობენ:

კლასში და/ან სკოლაში ნიგნების ფონდის შექმნა, სადაც

გარკვეული რაოდენობის სახელმძღვანელოები იქნება თავმოყრილი – ფონდის ნიგნებით მოსწავლეები გაკვეთილებზე ისარგებლებენ;

თუ სკოლას საშუალება აქვს, მასწავლებელს შეუძლია იმ მასალის ქსეროასლი გადაიღოს, რომელიც უშუალოდ გაკვეთილზე სჭირდებათ მოსწავლეებს;

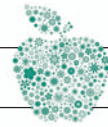
მასწავლებელმა გვერდიგვერდ მსხდომ მოსწავლეებს ერთი ნიგნით სარგებლობის ნება უნდა დართოს;

სასურველია წყვილებსა და მცირე ჯგუფებში მუშაობა, რომელიც შეიძლება ისე დაიგეგმოს, რომ თითო ჯგუფისთვის ერთი ან ორი ნიგნის მოტანა იყოს საკმარისი. მოსწავლეები მასწავლებელთა დახმარებით თანხმდებიან, რომელმაც რომელი საგნის სახელმძღვანელო უნდა ატაროს;

თუ სასწავლო პროცესის დაგეგმვისას მასწავლებლები სისტემატურად ითანამშრომლებენ, ისინი ამ პრობლემის გადაჭრას შეძლებენ – თუნდაც გაკვეთილების დაწყებებით, რაც სატარებელი სახელმძღვანელოების რიცხვს შეამცირებს.

მშობლებმა უნდა ეცადონ, ბავშვს მისი სიმაღლისა და წონის შესაფერისი, ხარისხიანი ზურგჩანთა შეურჩიონ. ჩანთა მაქსიმალურად მოხერხებული უნდა იყოს ნიგნების სატარებლად.

მშობლებიც და მასწავლებლებიც უნდა ეცადონ, ბავშვს მერხთან გამართულად ჯდომის ჩვევა განუვითარონ.

ჭოლა

- რეჟისორი და მასწავლებელი

„ტანსაცმლისა და საჭმლის გარდა, ბავშვებს სულიერი საკვებიც სჭირდებათ“ – ლევან წულაძე

თამარ კაციტაძე

„პლენანოვზე, 24-ე სკოლაში ვსწავლობდი. ფრიადოსანი არა, მაგრამ მთლიანობაში ოთხნახევრიანი შეფასება მქონდა. მიუხედავად იმისა, რომ ცუდი მოსწავლე არ ვიყავი, ასეთი „სკორტი“ მქონდა – გვერს დავდიოდი „შატალოზე“, მარტოც კი. სხვა დიდი დანაშაულები არ მქონდა. ვსწავლობდი გაცილებით მეტს, ვიდრე დღევანდელი ბავშვები“. – მოსწავლეობის ხანას კოტე მარჯანიშვილის სახელობის თეატრის მთავარი რეჟისორი ლევან წულაძე (ჭოლა) იხსენებს. დღეს იგი თავადაც მასწავლებელია, ამ სიტყვის პირდაპირი და გადატანითი მნიშვნელობით: თეატრალურ ინსტიტუტში ასწავლის და ქმნის სპექტაკლებს – ჭოლა ის რეჟისორია, რომელმაც ახალგაზრდა მაყურებელი თეატრში დააბრუნა.

მჯერა, რომ მასწავლებლობა დედამიწის ზურგზე ყველაზე კეთილშობილური საქმიანობაა. “

როგორი იყო სკოლა, მაშინ, როცა თქვენ სწავლობდით?

დღეს მგონია, რომ მეთოდი, რომლითაც გვასწავლიდნენ, კარგი იყო. ჩვენს დროს გაცილებით რთული იყო სწავლა. შეიძლება მშურს ჩემი შვილის, იმიტომ რომ ცოტას სწავლობს, მე კი მის ასაკში ძალიან დატვირთული ვიყავი და თავისუფალი დრო, ფაქტობრივად, არ მქონდა. მეორეა ის უარყოფითი მხარე, რაც მაშინდელ სკოლას ჰქონდა. იმ პერიოდში სკოლაზე იმაზე მეტ ცუდ რაღაცეებს ვიგებდით, ვიდრე საჭირო იყო. იმის გამო, რომ უმაღლესში ჩაბარებისას ყურადღება ექცეოდა ატესტატს, მოსწავლეები დამოკიდებული ვიყავით მასწავლებლებზე, რომ ნიშანი არ გაეფუჭებინათ. იყო ამაზე ნერვიულობა, ზედმეტი ღიმილები და საჩუქრები. მაგალითად, ქრთამები, რომელსაც პირდაპირ, ღიად იღებდნენ პედაგოგები. მშობლები მაშინაც ზედმეტად ზრუნავდნენ შვილებზე და ნიშნებში ფულს იხდიდნენ. ჩემს მშობლებს ამ ყველაფრის ძალიან რცხვენოდათ, სულ მიხსნიდნენ, რომ ასეთი მოსწავლეები უცოდინრები რჩებოდნენ. ბებიაჩემს

ადამიანს, რომელიც სკოლას ამთავრებს, აუცილებლად უნდა ჰქონდეს განათლების საფუძვლები, რომ განათლებულ კაცად ჩათვალოს თავი და არა უბრალოდ ადამიანად, რომელმაც სკოლაში მერხთან ჯდომა ისწავლა, ასოებს არჩევს და საკუთარ ჯიბეში ფულის დათვლა შეუძლია.

გიმნაზია ჰქონდა დამთავრებული და ქართულის გარდა, სამი ენა იცოდა: ლათინური, ფრანგული და რუსული. კარგად იცოდა ფილოსოფია, მათემატიკა. ვისაც გიმნაზია ჰქონდა დამთავრებული, განათლებულ ადამიანად ითვლებოდა და არა უბრალოდ წერა-კითხვის მცოდნედ – ჩემთვის იდეალური სკოლა ასეთია.

რამდენად გაკმაყოფილებდით მაშინ თქვენი მასწავლებლების დონე?

გააჩნია საგანს. ზოგიერთი მასწავლებელი ძალიან მომწონდა და მიყვარდა, ზოგი – არა. ინგლისურის მასწავლებელი ლია ბურჭულაძე არაჩვეულებრივი ქალბატონი იყო და მიყვარდა, არა მხოლოდ როგორც მასწავლებელი, არამედ როგორც ადამიანი. ეს ძალიან მნიშვნელოვანია. კარგი მასწავლებლები მყავდნენ ფიზიკაში, ქიმიაში, ასტრონომიაში და ასე შემდეგ. რუსულის მასწავლებელი უფრო სუსტი იყო, შეიძლება იმიტომ, რომ მე თვითონ ბევრს ვკითხულობდი და მიყვარდა ლიტერატურა. ერთხელ მახსოვს, კლასიდანაც კი გამაგდო. ჩვენს დროს ლიტერატურისადმი ძალიან არასასიამოვნო იდეოლოგიური მიდგომა იყო. გვასწავლიდნენ, თითქოს ლევ ტოლსტოიმ „ომი და მშვიდობა“ იმიტომ დაწერა, რომ ხაზი გაესვა სამამულო ომში ხალხის როლისათვის. არადა, ამ ნაწარმოებში ხალხის არანაირ როლზე არ არის აქცენტი. იქ ყველა ოფიცერია, მხოლოდ ერთი ფატალისტი გლეხია, რომელიც სწორედ იმიტომ კვდება, რომ ხელს არ ანძრევს – ეს ჩემი მოსაზრება ვუთხარი მასწავლებელს და მეჩხუბა. მერე პირდაპირ ვუთხარი, როგორც ჩანს, თქვენ არ გაქვთ ნაკითხული „ომი და მშვიდობა“-მეთქი. ალბათ, მართალი აღმოვჩნდი და კლასიდან გამაგდო. ეს იყო ჩემი პირველი დაპირისპირება მასწავლებელთან.

ბავშვისთვის თეატრში წასვლა განსაკუთრებული მოვლენა, ამაღლებული განცდა უნდა იყოს და არა უბრალოდ გაკვეთილების გაცდენის სიხარული.

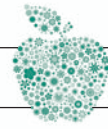

თქვენი შვილის მაგალითზე, როგორ აფასებთ დღევანდელ სკოლას? ისიც გეთანხმებით, რომ სწავლა ახლა ადვილია?

ჩემმა შვილმა რომ მითხრას, სწავლა ადვილიაო, ალბათ გაეგვიჟდება. იგი მეშვიდე კლასშია და ჩვეულებრივად სწავლობს, ხან ზარმაცობს, ხან არა. ჯერ პატარაა და მისთვის უფრო მნიშვნელოვანია მეგობრები, გოგონების ამბები. ახლა გადმოვიყვანე 24-ე, ანუ ჩემს სკოლაში და ძალიან მომწონს. სხვა სკოლაზე ცუდს არაფერს ვიტყვი, თუმცა ამაზე ბევრი კარგის თქმა შემიძლია. მაგალითად, ბავშვმა ორი დღე გააცდინა სკოლა, მასწავლებელმა მაშინვე დაგვირეკა და გვისაყვედურა, სკოლას ნუ აცდენინებთო. მოკლედ, მშობლები გაგვლანძღეს. ძალიან გამიხარდა.

დედათქვენი სკოლაში არ ასწავლიდა, მაგრამ უმაღლეს სასწავლებელში ლექტორი იყო. რას ნიშნავს, იყო პედაგოგის შვილი?

დედაჩემი უხუცესი პედაგოგია, იგი 80 წლამდე უცხო ენების ინსტიტუტში კითხულობდა ლექციებს. მისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია პედაგოგიკა და მეც მჯერა, რომ მასწავლებლობა დედამიწის ზურგზე ყველაზე კეთილშობილური საქმიანობაა.

დედაჩემი დღემდე ნერვიულობს, თუ ინსტიტუტში ლექციებს არ ვკითხოვლობ. თეატრალურ ინსტიტუტში არ ხდება ისე, ლექცია წაიკითხო და წახვიდე. დღე და ღამე სულ სტუდენტებთან უნდა იყო. სტუდენტების ლალატი არ შეიძლება. ახლა ვკითხოვლობ ლექციებს, რეჟისორებთან გავხვედ. პირველ კურსზე კიდევ არა უშავს, თეორიული საუბრები გვაქვს და თან სულ აქ, მარჯანიშვილის თეატრში არიან რეპეტიციებზე.

სტუდენტები უმაღლესში მეტწილად სკოლის დამთავრებისთანავე ხვდებიან. თქვენ მათთან უშუალო შეხება გქვია. როგორია მათი განათლების დონე, არიან მზად დამოუკიდებელი ცხოვრებისათვის?

შეიძლება ძალიან ძველმოდური გამოვჩნდე, მაგრამ არ ვიქნები პირველი, ვინც ამას ამბობს – განათლების თვალსაზრისით არანაირი შედარება არ შეიძლება ჩვენი და ახალი თაობის. ძალიან დაბალი დონეა. განსაკუთრებით იმ თაობებში, რომელთა ბავშვობის ზურგზეც გადაიარა ომებმა, არეულობებმა და ქვეყნის პოლიტიკურმა კატაკლიზმებმა. ამ პერიოდში, ფაქტობრივად, ყველაფერი მოიშალა. გარდა იმისა, რომ მათ აშკარად ნაკლები ცოდნა და განათლება აქვთ, მე ვხედავ და უფრო მეტად განვიცდი იმას, რაც ყველაზე საშიშია. მათ არ სჯერათ, რომ განათლება საჭიროა. ყველაზე ცუდია, როდესაც ადამიანი არ გრძნობს ცოდნის აუცილებლობას. რეფორმირებული სკოლის მოსწავლეებზე ამ ეტაპზე ვერაფერს ვიტყვი, რადგან ეს თაობა ჯერ არ მოსულა ინსტიტუტში, ყოველ შემთხვევაში – ჩემთან. ისინი ჯერ კიდევ სკოლაში სწავლობენ. ამ თაობაზე ალბათ სამ-ოთხ წელიწადში შეგვეძლება ლაპარაკი. განათლების რეფორმას ვუყურებ მხოლოდ ჩემი

შვილიდან გამომდინარე. მიხარია, რომ სკოლაში იგი საქართველოს ისტორიას სწავლობს. ჩვენს დროს ეს საგანი კვირაში ერთხელ ისწავლებოდა, დამატების სახით და ატესტატშიც კი არ იყო შეტანილი.

თეატრს გარკვეული საგანმანათლებლო როლი აქვს. კომუნიკაციების პერიოდში არსებობდა მოზარდმაყურებელთა თეატრი, თუმცა მან მაყურებელი ვერ შეინარჩუნა. თქვენ საქართველოში ახალი ტიპის „სარდაფის თეატრის“ შექმნა და ამ თაობის სპექტაკლებისკენ შემობრუნება შეძელით.

„სარდაფში“ უფრო თინეიჯერობასა და მოზრდილებს შორის თაობა დადიოდა – დაახლოებით ხუთი წლის წინ ჩვენი თეატრის მაყურებელი ახალგაზრდობა იყო. ქვეყანაში მომხდარი კატაკლიზმების დროს თეატრს აშკარად გაუწყდა კავშირი თავის მაყურებელთან. ჩემი ბავშვობის დროს ბევრ ოჯახში ტრადიცია იყო, რომ თვეში სამჯერ, ოთხჯერ მაინც უნდა წავსულიყავით თეატრში. ჩემი მშობლები, მეზობლები და საერთოდ, თითქმის მთელი თბილისი თვლიდა, რომ პრემიერაზე დასწრება აუცილებელი იყო. ნებისმიერი ფენის თუ სოციალური მდგომარეობის მშობელი შვილს უშვებდა თეატრში და ბავშვიც სიხარულით მიდიოდა. მაშინ კარგად ესმოდათ, რომ ბავშვებს მარტო საჭმელი და ტანსაცმელი არ სჭირდებათ. მათთვის აუცილებელია სულიერი საკვები. ყველამ კარგად იცის და ყველა ქვეყანაში ასეა. თეატრში არისტოკრატია და ელიტა მხოლოდ პრემიერაზე დადის, ეს ფენა არ არის თეატრის მაყურებლის ბირთვი. თეატრის მართლი არის ჩვეულებრივი განათლებული ხალხი, ხოლო ელიტაში განათლებულ ადამიანს იშვიათად ნახავთ, რა თქმა უნდა, ინ-

ტელექტუალურ ელიტას არ ვგულისხმობ.

დღევანდელი თეატრის საგანმანათლებლო მისია რაში მდგომარეობს?

დღევანდელ თეატრს იგივე მისია აქვს, რაც ილია ჭავჭავაძის დროს. ქართულ თეატრში არაფერი შეცვლილა, ეს არის ადგილი, სადაც „ქართველ კაცს ქართული სიტყვა ქართულად ესმის“, – როგორც ილია ამბობდა. თუმცა ახლა მხოლოდ ენის შენარჩუნებაზე აღარ არის საუბარი. დღეს სულიერების შენარჩუნებაზე, გემოვნების, აზროვნების აუცილებლობაზე ვსაუბრობთ. ამ

ქართულ თეატრში არაფერი შეცვლილა, ეს არის ადგილი, სადაც „ქართველ კაცს ქართული სიტყვა ქართულად ესმის“, – როგორც ილია ამბობდა.

დროში მშობლებს ურჩევნიათ, შვილი კალათბურთზე შეიყვანონ, მაღალი გაიზრდებოდეს, ან ცურვაზე, მხრები განუვითარდებოდეს და ამ შედეგს ისინი, სავარაუდოდ, ორ თვეში ხედავენ. თეატრიდან ბავშვი მაშინვე სულიერად გაზრდილი და გალამაზებული არ მოდის. არანაკლებ მნიშვნელოვანია მისი კულტურული აღზრდა, რაც იოლად შესამჩნევია არ არის. ადამიანი თუ წყდება ქვეყნის სულიერ მაჯისცემას, ის წყვეტს კავშირს თავის ქვეყანასთან და ხდება მხოლოდ და მხოლოდ ამომრჩეველი ან მომხმარებელი. ანუ მისი ფუნქციაა შეასრულოს ის, რასაც კარნახობს ტელეეთერი ან რეკლამა. ამის

მიღმა რაც არის ადამიანის ფუნქცია სამყაროში, ველარ აცნობიერებს. სამ-
ნუხაროდ, დღეს თეატრიც ველარ
ბედავს იმის თქმას, რასაც ადრე ბე-
დავდა. თეატრი ახლა უფრო ეპრან-
ჭება მაყურებელს, რომ მოიზიდოს
იგი. რა ქნას, ეს ისეთი ორგანიზმია,
რომელიც მაყურებლის გარეშე ვერ
იარსებებს.

**საბჭოთა პერიოდში არსე-
ბობდა სკოლის მოსწავლე-
ების გეგმიური სვლები თეატ-
რში. ამას, რასაკვირველია,
სხვა მიზანი ჰქონდა და არა
ახალგაზრდების სულიერი
აღზრდა. როგორ ფიქრობთ,
დღეს რა როლი შეუძლია
ითამაშოს თეატრმა ბავშვე-
ბის აღზრდისა და განათლე-
ბის კუთხით? სკოლისა და
თეატრალური სამყაროს
თანამშრომლობას აქვს
პერსპექტივა?**

თეატრისადმი გეგმიური მიდგომაა
ის, რომ აბონემენტები არსებობდა.
აბონემენტის სისტემა არის
გაჭირვების სისტემა, ეს არ არის
კულტურული ქვეყნის ნიშანი.
კარგია, მოზარდს თუნდაც ამ გზით
რომ მიიყვან თეატრში, მაგრამ ეს არ
უნდა იყოს იძულება. სასურველია,
ინიციატივა პირდაპირ სკოლებიდან
წამოვიდეს. სხვათაშორის, გვაქვს
პრაქტიკა, როდესაც სკოლა წინას-
წარ გვითანხმდება და სპექტაკლზე
ბავშვები მოჰყავთ. ფასდაკლება
გვაქვს. ასეთი შემთხვევა განსაკუთ-
რებით ხშირია „ქაქუცა ჩოლოყაშ-
ვილზე“. ბავშვისთვის თეატრში
წასვლა განსაკუთრებული მოვლენა,
ამაღლებული განცდა უნდა იყოს და
არა უბრალოდ გაკვეთილების
გაცდენის სიხარული.

**სპექტაკლი „ქაქუცა ჩოლო-
ყაშვილი“ მართლაც იყო მოვ-
ლენა საგანმანათლებლო**

**კუთხით. მომავალში თუ
გაქვთ მსგავსი პროექტები
გეგმაში?**

ამჟამად გიორგი მაზნიაშვილზე
ვმუშაობთ, რაც სწორედ ჩოლოყაშ-
ვილის გზის გაგრძელებაა. ეს ჩემ-
თვისაც საინტერესოა, რადგან სა-
ქართველოს ისტორია არც მე ვიცი
კარგად. სამწუხაროდ, პარტიტო-
რია უკეთესად მასწავლეს.

**რას ურჩევდით მასწავლებ-
ლებს? თქვენი აზრით, რო-
გორ უნდა მივიღოთ უკეთე-
სი, უფრო ხარისხიანი
სასკოლო განათლება?**

მე განათლების სპეციალისტი არ ვარ.
ერთადერთი რჩევაა, იქნებ უფრო
მეტად დატვირთონ მოსწავლეები,
რადგან ბავშვობაში თუ არა, მერე
ალარაფერს ისწავლიან. მოსწავლეებს
კი ცოდნისადმი მეტ სიყვარულს

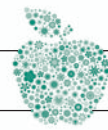

**ყველაზე ცუდია
ის, როდესაც
ადამიანი არ
გრძნობს ცოდნის
აუცილებლობას.**

ვურჩევ. მხოლოდ ამ ასაკში და მერე
რამდენიმე წელი ინსტიტუტში იქნ
ცოდნას და შემდეგ ხდები ადამიანი.
განათლებული ადამიანი ყოველთ-
ვის სჯობს გაუნათლებელს. ეს დრომ
მოიტანა, რომ გაუნათლებელი, ცუდი
ადამიანი ხანდახან ხდება წარმატე-
ბული. მაგრამ რაც დრომ მოიტანა,
დროვე წაიღებს. ცოტა შორს
გაიხედეთ – „ცოდნა სიკვდიმდე
შენია, მუდამ შენთანა მყოფელი, მას
გეცილების ვერავინ, არ არის გასა-
ყოფელი“. ბიჭებმა განსაკუთრებუ-
ლად უნდა შეისმინონ, რადგან
უცოდინარი მამაკაცი საშინელებაა.

ჩვენთან სკოლას „ბავშვები“ ამთავ-
რებენ. სწორედ ეს განგვასხვავებს
დასავლური სკოლისაგან. უცხოეთ-
ში აბიტურიენტი უკვე პიროვნებაა,
რომელიც თავის მომავალზე ფიქ-
რობს და იცის, რა უნდა. ჩვენი სკო-
ლადამთავრებული კი „ჯერ ბავშვია“
და ბავშვობაშიც სწორედ უცო-
დინრობის გამო რჩება.

თიხაში გასოცხლებული ფანტაზია

ხელოვნების გაკვეთილის ხელოვნება –
როცა შემოქმედება სასწავლო პროცესის ნაწილია

როგორ ვასწავლოთ ხელოვნება ისე, რომ გაკვეთილი საინტერესო გახდეს, მიღებული ცოდნა კი პრაქტიკულად გამოყენებადი იყოს? ბათუმის №2 საჯარო სკოლაში ამ მიმართულებით საინტერესო გამოცდილება აქვთ. სკოლის კურსდამთავრებულები ატესტატთან ერთად სახელობო სერტიფიკატსაც იღებენ. აქ გაკვეთილი არა მხოლოდ სასწავლო, არამედ შემოქმედებითი პროცესია.

მარინა კუპრაიშვილი

სკოლის ეზოში პატარა სახელოსნოა. მწვანედ შეღებილი კარის მიღმა მოსწავლეები საკუთარ ფანტაზიას თიხაში, ხესა და ქსოვილში აცოცხლებენ. ბათუმის №2 საჯარო სკოლის მასწავლებელმა, ლია კასპელაშვილმა ხელოვნების გაკვეთილების საკ-

ლასო ოთახში ჩატარებაზე უარი თქვა, მოსწავლეები შემოქმედებით პროცესში ჩართო და ამ გარემოში მათ მოქმედების თავისუფლება მისცა. მის გაკვეთილებზე ბავშვები არა მხოლოდ სწავლობენ, არამედ ქმნიან.

ხელოვნება, როგორც საგანი ზოგად-საგანმანათლებლო სკოლებში უკვე სამი წელია, მე-7 კლასიდან ისწავლება. ლია მასწავლებლის თქმით, თუ ბავშვი თეორიასთან ერთად პრაქტიკითაც არის დაკავებული, მისთვის სწავლა უფრო საინტერესო

ხდება. ლია მასწავლებელმა სამი წლის წინ სკოლის ადმინისტრაციას შრომის გაკვეთილების გამოყენებითი ხელოვნებით ჩანაცვლების წინადადებით მიმართა.

ლია კასპელაშვილი, ბათუმის №2

საჯარო სკოლის მასწავლებელი: „შევეცადე, შრომა ხელოვნების დონეზე ამეყვანა. რა თქმა უნდა, ბავშვების ნამუშევრები შორს არის ხელოვნების ნიმუშებისაგან, მაგრამ ისინი ნამდვილად საავტორო და ექსკლუზიურია. ვაჟებმა უპირატესობა კერამიკას მიანიჭეს, თუმცა ამ მხრივ დაინტერესებას გოგონებიც იჩენენ. მათი დიდი ნაწილი საკუთარი ძალების მოსინჯვას ხალხური რენვის ისეთ დარგებში ცდილობს, როგორიცაა: ქსოვა, მცირე ქარგვის ელემენტები, ქსოვილზე მუშაობა – თეჯა, ბატიკა და გობელენი. როდესაც პროფესიად ხელოვნებათმცოდნეობა ავირჩიე, გადავწყვიტე, ამ საკითხს სერიოზულად მივდგომოდი. ბევრს ვკითხულობდი და ვეძებდი, ინტერნეტში ვიქექებოდი, ვცდილობდი, გავრკვეულიყავი, როგორ მემოქმედა. დღემდე ვსწავლობ და ვიდრმავებ ცოდნას. ჩემთვის საინტერესოს ხშირად ვუბრუნდები, რადგან ბევრი ახალი – კარგად დავიწყებული ძეგლია“.

სწავლების მეთოდი ლია კასპელაშვილმა პირად გამოცდილებასა და პრაქტიკაზე დაყრდნობით, სათანადო ლიტერატურის გამოყენებით და ადგი-

ლობრივი სპეციფიკის გათვალისწინებით, თავად შეიმუშავა. იმის გამო, რომ მე-12 კლასისათვის სპეციალური ლიტერატურა არ არსებობს, ცდილობს ბავშვებს ტექნოლოგიის საკითხებზე მის მიერვე შედგენილი კონსპექტები მიანოდოს. აქ უკვე კარგად იციან, რამდენ გრადუსზე იწვება თიხა, როგორ ხდება მისი გამოშრობა და ა.შ.

ქალბატონი ლია თავის დროზე განათლების სამინისტროს ვებ-გვერდზე განთავსებულ საკონკურსო განცხადებას გადაანყდა: „სახელობო სწავლების ინტეგრირება სასკოლო სწავლებისთვის მე-11-12 კლასებში“. მან პროექტი მოამზადა და სახელოსნოს უკეთ მოსაწყობად ორი სასწავლო გრანტი მოიპოვა. სკოლამ დამატებითი მასალები შეიძინა, ტექნიკური ლუმელიც დაამონტაჟა. მოინვიეს ქსოვილების სპეციალისტიც – ხელოვნების ინსტიტუტის კურსდამთავრებული ნესტან ნიჟარაძე.

მე-12 კლასის მოსწავლეები გამოყენებით ხელოვნებას, მოპოვებული გრანტის წყალობით, უფრო საფუძვლიანად სწავლობენ. ეს არის ექსპერიმენტი – საპილოტე სწავლება უფროსკლასელთათვის, რომლებმაც გამოყენებითი ხელოვნების დაწყებითი კურსი გაიარეს. ისინი ხალხური რენვის დარგებს კარგად იცნობენ და მე-11-12 კლასში უკვე თავისი ნებით ირჩევენ ამ საგანს. პროექტის

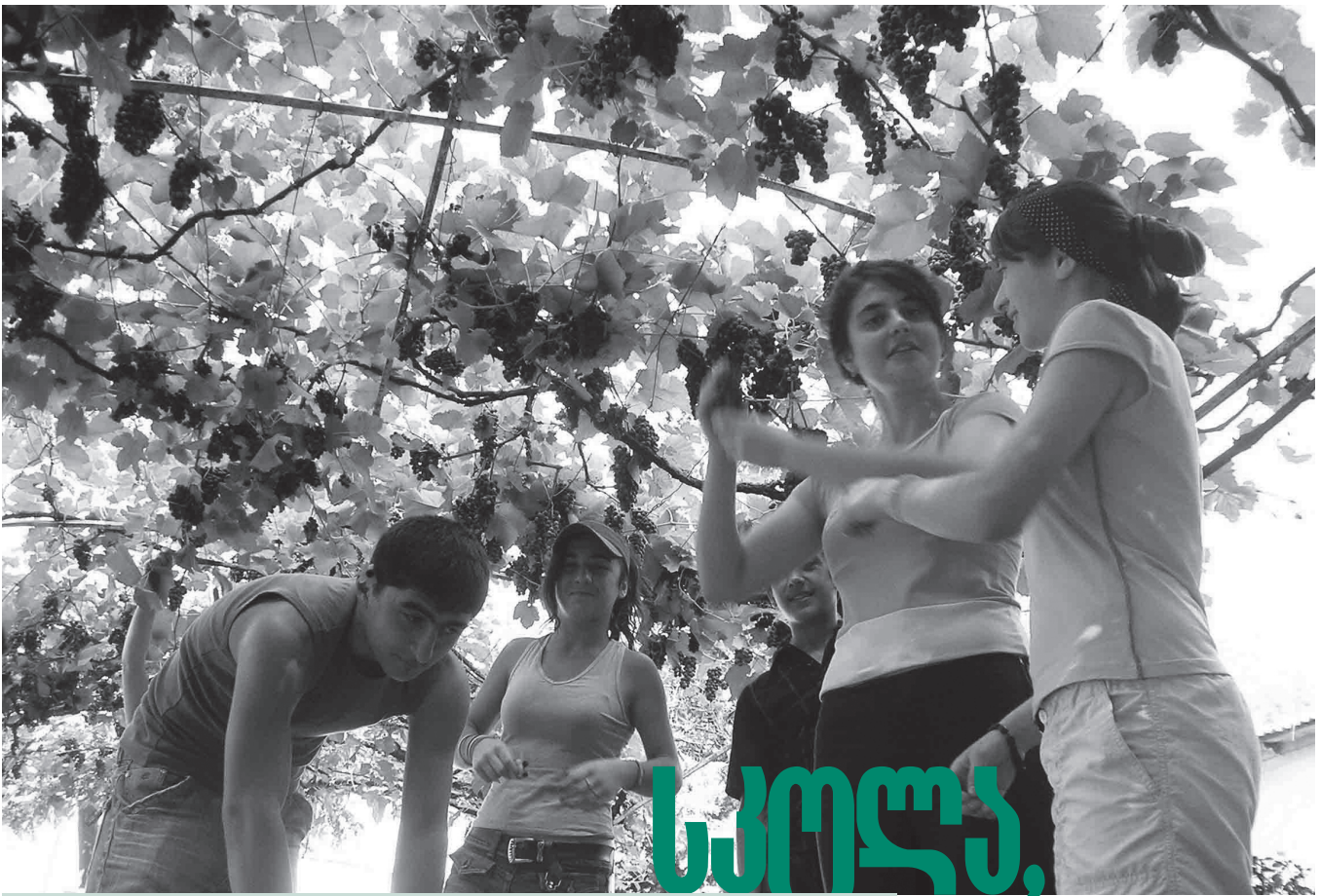
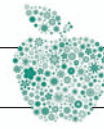
მიხედვით, ორი წლის შემდეგ, კერამიკისა და ქსოვილების განყოფილების შესწავლის დასრულებისას, ეს ახალგაზრდები ატესტატთან ერთად სერტიფიკატსაც მიიღებენ.

ლია კასპელაშვილი ამბობს, რომ მოზარდები იმ ხელობას სწავლობენ, რაც შესაძლოა, მათთვის დამატებითი შემოსავალისა და დამოუკიდებლად არსებობის წყაროდ იქცეს. „ბავშვებისთვის დიდი სტიმულია, როცა საკუთარი ნამუშევრები გამოფენა-გაყიდვებზე გააქვთ და ისინი მოწონებით სარგებლობენ. მათ შემოსავლის საკუთარი წყარო უჩნდებათ და დაინტერესებაც იზრდება“, – ამბობს ლია მასწავლებელი.

ლევან ჯიბლაძე, ბათუმის №2 საჯარო

სკოლის მოსწავლე: „ბავშვობაში კარგად ვხატავდი. როცა საგნების არჩევის დრო დადგა, შემთხვევით მოვხვდი ხელოვნების გაკვეთილზე. პირველად რომ შევეხე თიხას და ძერწვა დავიწყე, მეტის გაკეთება მომინდა. უკვე რამდენიმე ნაკეთობა დავამზადე. ამჟამად საკანფეტე ლარნაკზე ვმუშაობ. დღეს „გავლას“ მალე ყველა სამუშაოს დავასრულებ და მინდა სახლში წავიღო, ოჯახის წევრებს ვაჩვენო ჩემი ნახელავი. აქ მთელი კლასი ინტერესით მოვდივართ. გარდა იმისა, რომ კარგი გარემოა, ხელოვნების ისტორიაზე ბევრ საინტერესო და სასარგებლო ამბავსაც ვიგებთ“.

როგორსაც თეთრ სასლუსი იცნობენ

გავაზის სკოლის მოსწავლეები სხვა საგნებთან ერთად სოფლის მეურნეობასაც ეუფლებიან

სკოლას სასწავლო პროგრამის ადგილობრივ სპეციფიკაზე მორგება შეუძლია – ყვარლის რაიონის გავაზის საჯარო სკოლაში სოფლის მეურნეობა სასწავლო პროგრამის ერთ-ერთი მთავარი ელემენტია. აქ დონორ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობისა და საერთაშორისო პროექტების წარმატებით განხორციელების გამოცდილებაც აქვთ. მომავალ სასწავლო წელს კი გავაზელები ამერიკული სტანდარტებით აშენებულ ახალ სკოლაში შეხვდებიან.

ნინო კოშაძე

სპეციალურად „მასწავლებლისათვის“,
კახეთიდან

დღე გავაზის სკოლაში საქმიანი ფუსფუსით იწყება: სკოლის ეზოში არსებული სასათბურე მეურნეობა, სადაც მოსწავლეები სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მოყვანას ეუფლებიან, უნდა მოიწიფოს და გაიმარგლოს. კიტრის და პომიდვრის მაღალპროდუქტიულ ჯიშებთან ერთად მოზარდები ყვავილოვანი და ჩინური კომბოსტოს ჩითილებსაც უვლიან და მწვანილიც მოჰყავთ.

მიზანი ერთია – სოფლის მეურნეობისათვის საჭირო გამოცდილების შეძენა და სხვა პროექტებისთვის საჭირო თანხების მოძიება საკუთარი პროდუქციის რეალიზების გზით.

პაატა ბერიაშვილი, გავაზის სკოლის

დირექტორი: „გვინდოდა, მომავალი თაობა აქტიურად ჩაგვეერთო სოფლის მეურნეობის შესწავლის პროცესში და პარალელურად მოს-

წავლეთათვის ბიზნეს-საქმიანობის, ლიდერობის ელემენტარული უნარ-ჩვევები გაგვევითარებინა. ამერიკის შეერთებული შტატების სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო დეპარტამენტის ხელმძღვანელი რობერტ პერსიკო ჩვენი პროექტით დაინტერესდა, რომლის მიზანიც ამ დარგის სკოლაში შეტანა იყო. ათეცაიანი ჯგუფი აშშ-ში, კალიფორნიის შტატის სოფელ ესპატოში გავემგზავრეთ, სადაც ახალგაზრდა ამერიკელ ფერმერთა ორგანიზაციის საქმიანობას გავეცანით. მსგავსი ტიპის ორგანიზაციის ჩვენთან, გავაზში დაფუძნების იდეაც გაგვიჩნდა“.

გავაზელების მიერ შექმნილი FFG-ს, ანუ „საქართველოს მომავალ ფერმერთა ორგანიზაციის“ პროექტი რაიონის ფარგლებს უკვე გასცდა – ამერიკულმა მხარემ მისი განხორციელება მთელი საქართველოს მასშტაბით გადანაწილა. შეირჩა შვიდი საპილოტე სკოლა, რომლებშიც მომავალ ფერმერთა ორგანიზაციები ჩამოყალიბდა. ამერიკის სოფლის მეურნეობის წარმომადგენლობამ, ამ ორგანიზაციის ხელშეწყობის მიზნით, საქართველოს საზოგადოებრივ საქმეთა ინსტიტუტთან (GIPA) ხელშეკრულება გააფორმა. მუშაობა ამ სასწავლებლის სოფლის მეურნეობის განვითარების განყოფილების ხელმძღვანელობით გაგრძელდა. განხორციელდა პროექტები პარტნიორ სკოლებშიც – აშენდა სასათბურე მეურნეობები, შეიძინეს ფუტ-

კარი და გაიყვანეს თანამედროვე სარწყავი სისტემები.

ლაშა გიორგაშვილი, გავაზის სკოლის მე-11 კლასის მოსწავლე: „FFG-მ საშუალება მომცა ძალიან ბევრი გამეგო სოფლის მეურნეობის თანამედროვე ტექნოლოგიებისა და მიღწევების შესახებ და შრომის ფასიც მესწავლა. ახლა ხანს ვიმყოფებოდით სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში ტრენინგზე, სადაც ახალი ტექნიკა გავაცანეს და საჭირო რჩევებიც მოგვცეს“.

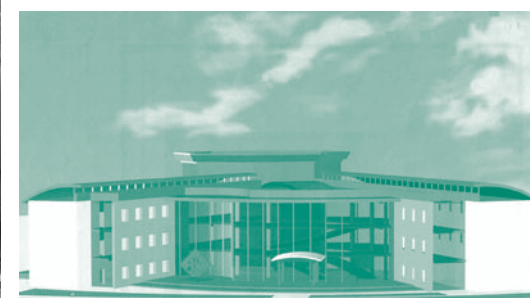
განხორციელებულმა პროექტებმა გავაზის სკოლას სხვა მნიშვნელოვანი კონტაქტების დამყარების საშუალება მისცა. 2003 წელს კახეთში სტუმრობის შემდეგ მარკ პერკინსმა საკუთარ დას, ქეთი პერკინსს შთაბეჭდილებები გაუზიარა. კაიროს უნივერსიტეტის თანამშრომელმა, ქეთი პერკინსმა გავაზის სკოლის გამოცდილებით ეგვიპტელები დააინტერესა და გაცვლითი პროგრამაც დაიგეგმა: 2008 წლის გაზაფხულზე 17 ეგვიპტელმა სტუდენტმა და ორმა პროფესორმა ორი კვირა გავაზში გაატარა, შემოდგომაზე კი ქართული სოფლიდან შვიდეკაციანი ჯგუფი ერთი კვირით კაიროში გაემგზავრა.

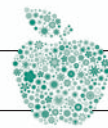
ნინო ხუციშვილი, გავაზის სკოლის 11-ე კლასის მოსწავლე: „ეგვიპტეში მოგზაურობა ჩემთვის დიდი ცხოვრებისეული გამოცდილება იყო. თითოეულ მათგანთან, ვინც ეგვიპტეში გავიცანი, დღემდე მაქვს ურთიერთობა და მომავალში არაერთი პროექტის განხორციელებას ვაპირებთ“.

შემოდგომაზე ახალ სასწავლო წელს გავაზელები 600 მოსწავლეზე გათვლილ, ამერიკული სტანდარტებით აგებულ ახალ სკოლაში შეხვდებიან, რომლის მშენებლობაც 2006 წელს, პროექტ „იაკობ გოგებაშვილის“ ფარგლებში, მსოფლიო ბანკის ფინანსური მხარდაჭერით დაიწყო. სკოლა დღემდე ორცვლიან რეჟიმში მუშაობს. დირექტორი აცხადებს, რომ ფართი მცირეა და პირობებიც საკმაოდ არასახარბიელოა. „გავაზის საშუალო სკოლა 1968 წლიდან არსებობს. სოფელი დიდია, მოსწავლეთა რაოდენობა კი – მზარდი. ახალ შენობაზე არც მოცნებია. 2005 წელს ვაუჩერული სისტემა შემოვიდა და სკოლას შემოსავალი გაუჩნდა. განათლების სამინისტროს 8 ახალი საკლასო ოთახის მიშენების ნებართვა ვთხოვე, თუმცა მინისტრის მოადგილემ, თემურ სამადაშვილმა გავაზში ახალი სკოლის აშენება შემოგვთავაზა. ეს უდიდესი საჩუქარია ჩვენი სკოლისთვის“, – ამბობს გავაზის სკოლის დირექტორი პაატა ბერიაშვილი.

ქეთი ჭიპაშვილი, ყვარლის საგანმანათლებლო რესურსცენტრის უფროსი: „გავაზის სკოლა ერთ-ერთი აქტიური სკოლაა არამარტო ყვარლის მუნიციპალიტეტში, არამედ მთელს რეგიონში. მის მიერ განხორციელებულმა FFG პროექტმა მთელი ქვეყნის მაშტაბით ჩართო მოსწავლეები სოფლის მეურნეობის შესწავლის საქმეში. სწორედ ეს არის ამ პროექტის არსი – სიახლე არ უნდა დარჩეს ჩაკეტილი, არამედ უნდა განზოგადდეს და სოფლის მეურნეობის შესწავლის ინტერესი უფრო მეტ მოსწავლეს უნდა გაუჩნდეს“.

რესურსცენტრის ხელმძღვანელი ამბობს, რომ გავაზის სკოლა ერთ-ერთი თვალსაჩინო მაგალითია იმისა, თუ როგორ შეიძლება სასწავლო პროცესის წარმართვა მოსწავლეების ინტერესებისა და ადგილობრივი სპეციფიკის გათვალისწინებით.

გაკვეთილი ორმხრივი მოძრაობით

ავტომობილი, შუქნიშანი და „ზებრა“ გადასასვლელზე
– საგზაო უსაფრთხოების წესები მათთვის, ვისაც მართვის
მოწმობა ჯერ არ სჭირდება

ირაკლი კოპალეიშვილი

რაზე ფიქრობს თვალდახუჭული მოსწავლე გაკვეთილზე? ზარის დარეკვაზე ოცნებობს, სწორ პასუხს იხსენებს, ან უბრალოდ ეძინება. ვარაუდები არასწორია, ვითარება კი განსხვავებული – ეს ბავშვი ახლა ავტომობილია და მძღოლის ნიშანს ელოდება. ეს 9 წლის ავტომობილი კლასში მარტო არ არის – გაკვეთილზე ასეთი რამდენიმეა. 24-ე საჯარო სკოლის მესამე კლასში საგზაო უსაფრთხოების წესებს სწავლობენ.

ბავშვებმა იციან, რომ ავტომობილი ხმას გამოსცემს, სიგნალი აქვს, ქალაქის ქუჩებში დადის და მას მძღოლი მართავს. გაკვეთილზე ყველა ავტომობილს მძღოლი ჰყავს. მძღოლებმა იციან თავისი უფლება-მოვალეობები: უნდა შეიკრან ღვედები, ყურადღება მიაქციონ და დაემორჩილონ საგზაო ნიშნებს და ავარიის თავიდან ასაცილებლად მანქანა ყურადღებით მართონ. კლასში არიან ფეხით მოსიარულეებიც და შუქნიშნებიც. როლები დანაწილებულია, ყველა მზადაა და მოძრაობა იწყება, დატვირთული და თანაც ორმხრივი. ეს როლური თამაშია, ლია ბედინაძე კი ამ კლასის დამრიგებელია. გაკვეთილზე ის საგზაო მოძრაობის ზედამხედველის ფუნქციას ითავსებს და ბავშვებს როლებს უნაწილებს.

ინტერაქტიული მეთოდი და სასწავლო თამაშები პატარებს განსაკუთრებით მოსწონთ და მცირე ასაკის

მიუხედავად, ისინი საგნის მნიშვნელობას კარგად აცნობიერებენ:

9 წლის ალექსანდრე დანელია: „მე ყოველთვის ვიყენებ აქ ნასწავლ წესებს, განსაკუთრებით მაშინ, როცა ზებრაზე გადავდივარ, ან როცა შუქნიშანი ანთია. ეს თამაშები უსაფრთხოებას ეხება და ჩვენ ვხვდებით, რა არის ცუდი, არასწორი და რა არ უნდა გავაკეთოთ“.

ალექსანდრე და მისი თანაკლასელები საპილოტე პროექტის „უსაფრთხო გზები“ მონაწილეები არიან.

ლია ბედინაძე, 24-ე საჯარო სკოლის მასწავლებელი, კლასის დამრიგებელი: „საგზაო უსაფრთხოების კურსი ბავშვებს ძალიან მოსწონთ. ჩვენ ვასწავლით მათ ფეხით მოსიარულეთა ვალდებულებებს, საგზაო მოძრაობის წესებს, აგრეთვე – რა არის შუქნიშანი და როგორ უნდა მოვიქცეთ ქუჩაზე გადასვლისას. საგანი ინტერირებულად ისწავლება და სახელმძღვანელოც მესამე კლასის ბავშვებისთვის მარტივად დასაძლევია“.

საქართველოში საგზაო უსაფრთხოების პრობლემის გადაჭრას თანმიმდევრული და სისტემური მიდგომით სახელმწიფო და არასამთავრობო სექტორი ერთობლივად ცდილობს. არასამთავრობო ორგანიზაცია „პარტნიორობა საგზაო უსაფრთხოებისათვის“ განათლების სამინისტ-

„მე ვფიქრობ, რომ უსაფრთხოების წესების დაცვა აუცილებელია იმისათვის, რომ არ დავშავდეთ. პირველ რიგში, საჭიროა ქვეითად მოსიარულემ იმოძრაოს სწორად. ღვედიც აუცილებლად უნდა შეიკრა, მნიშვნელობა არ აქვს, წინ ზიხარ თუ უკან. თორემ ავარიის დროს შეიძლება რამე დაიზიანო. მე მოძრაობის წესებს ჩემს პატარა ძმასაც ვასწავლი, რომელიც სამი წლისაა“.

ლუკა ვერულაშვილი, 9 წლის

„მე გაკვეთილზე დავწერე, რა არ შეიძლება გავაკეთოთ: ავტობუსს არ უნდა შემოვუაროთ არც წინიდან და არც უკანა მხრიდან. ავტობუსში არ შეიძლება ავიდეთ წინა კარიდან. აუცილებელია, ავიდეთ უკანა ან შუა კარიდან. 12 წლამდე არ შეიძლება ავტომობილში წინ ჯდომა. მინისკვეშა გადასასვლელით უნდა გადავიდეთ მაშინაც, როცა გზაზე მანქანა არ მოძრაობს. ეს ყველაფერი ვისწავლე ჩემი წიგნიდან „ჩვენ ვიცავთ საგზაო წესებს“.

სალომე გულგოდავა, 8 წლის

ტროსთან ერთად გასული წლის ნოემბრიდან ახორციელებს საპილოტე პროექტს „უსაფრთხო გზები“. პირველ ეტაპზე ჩატარდა პედაგოგების, ძირითადად კლასის დამრიგებლების ტრენინგები, შემდეგ კი დაიწყო საგზაო უსაფრთხოების კურსის პილოტირება სკოლებში. საქართველოს მასშტაბით, პროექტში 48 სკოლის 10 000 ბავშვია ჩართული. სკოლები კი, სადაც ახალი საგანი ისწავლება, ექვს დიდ ქალაქში შეირჩა (თბილისი, რუსთავი, თელავი, გორი, ქუთაისი და ბათუმი). ჩვენს ქვეყანაში მსგავსი პროექტი პირველად ხორციელდება.

ლიტერატურა და თვალსაჩინო მასალა, რომლითაც სკოლებში სწავლება მიმდინარეობს, უცხოური გამოცდილების გათვალისწინებით, ქართველი ბავშვებისათვის სპეციალურად მომზადდა. სახელმძღვანელოში მარტივად არის ახსნილი თუ როგორ უნდა იმოძრაონ მოსწავლეებმა როცა სახლიდან სკოლაში მოდიან და უწევთ გზის გადაკვეთა იქ სადაც ტრანსპორტი მოძრაობს, ბავშვისთვის გასაგებ ენაზე განმარტებულია თითოეული საგზაო ნიშანი. სასწავლო კურსი თოთხმეტი გაკვეთილისაგან შედგება, კვირაში ერთხელ ტარდება და სხვა საგნებთან ერთად, ინტეგრირებულად ისწავლება.

ეკატერინე ლალიაშვილი, პროექტის ხელმძღვანელი: „უსაფრთხო მოძრაობის კულტურა, უსაფრთხოების წესების დაცვა საზოგადოების თითოეული წევრისათვის ჩვეულებრივ ყოველდღიურობად უნდა იქცეს.

ჩვენს ქვეყანაში ეს კულტურა ფაქტობრივად არ არსებობს. ადეკვატურად არ ვაფასებთ იმ რისკს, რომელიც ავტოსაგზაო შემთხვევის დროს ჩნდება. ჩვენი მიზანია ადრეულ ასაკში უსაფრთხოების წესების სწავლება, ამ კულტურის დანერგვა, რათა მოზარდები ინფორმირებულნი იყვნენ და სწორი ქცევა ჰქონდეთ შეთვისებული. მონიტორინგმა აჩვენა, რომ ბავშვები ადვილად ითვისებენ საგანს“.

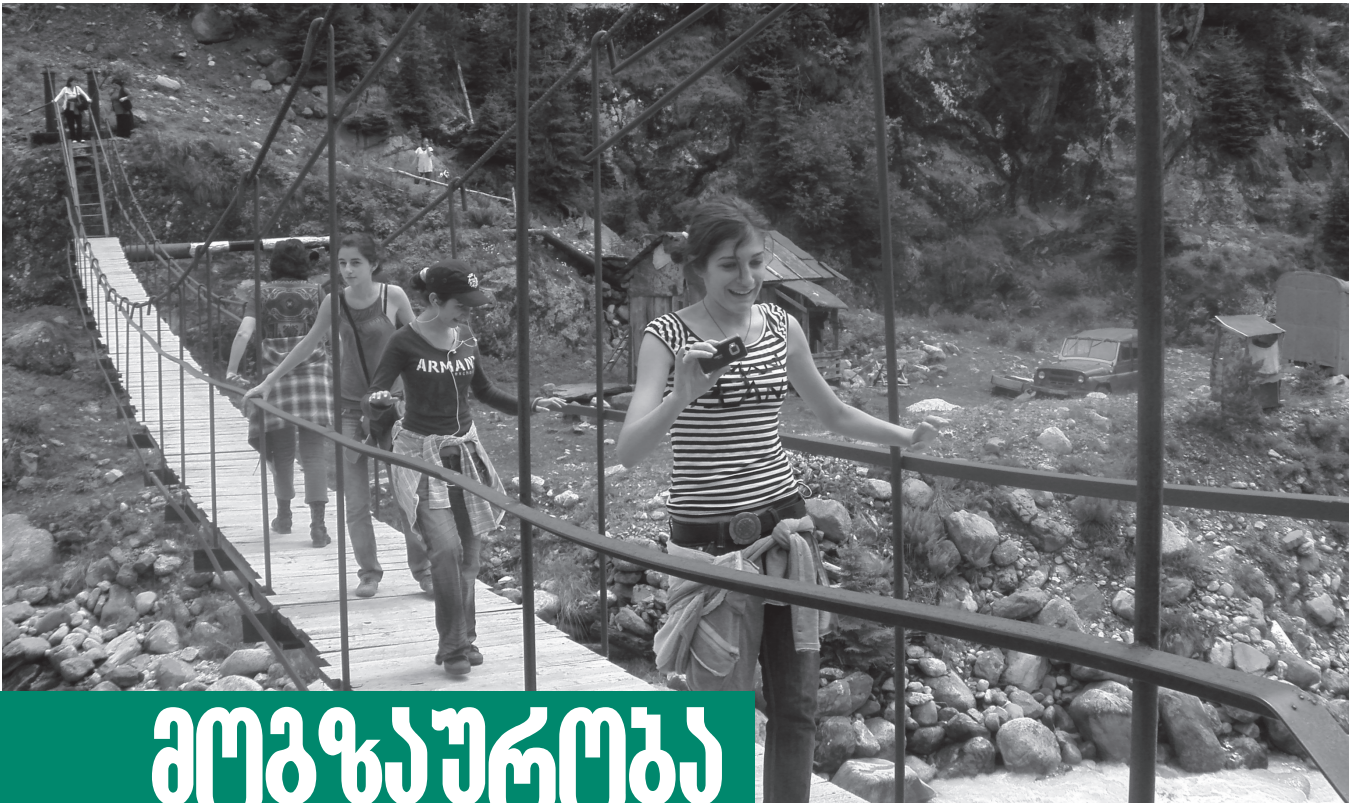
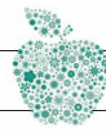
პროგრამის მსვლელობის პარალელურად მოხდა პარტნიორი ორგანიზაციების ერთ სტრუქტურულ ერთეულად ჩამოყალიბება. ორგანიზაციის „პარტნიორობა საგზაო უსაფრთხოებისათვის“ ინიციატივით შეიქმნა ალიანსი „უსაფრთხო გზებისთვის“, რომელშიც თერთმეტი საერთაშორისო, სახელმწიფო, არასამთავრობო და კერძო ორგანიზაცია გაერთიანდა: ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტო (USAID), BP-საქართველო, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრი, „პარტნიორობა საგზაო უსაფრთხოებისათვის“, ნიდერლანდების სამეფოს საელჩო საქართველოში, აშშ-ს საელჩო საქართველოში, ჟურნალი „AutoBild – საქართველო“, გადაცემა „საიმედო ავტო“ და საქართველოს საავტომობილო ფედერაცია. პროექტის მხარდამჭერია საქართველოს პირველი ლედი სანდრა ელი-საბედ რულოვსკი.

სიმონ ჯანაშია, ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის დირექტორი: „ბავშვებს ვასწავლით, თუ როგორ უნდა მოიქცნენ მანქანით მგზავრობისას ან ფეხით გადაადგილებისას. პროექტი საინტერესოა იმიტომაც, რომ ხელს უწყობს მოზარდების სამოქალაქო განვითარებას და მათ პასუხისმგებელ მოქალაქეებად ჩამოყალიბებას. ამ ბავშვებს არ აქვთ მანქანები და არ მართავენ, მაგრამ მნიშ-

ვნელოვანია, რომ მათ აითვისონ და თავადაც გაავრცელონ უსაფრთხო მოძრაობის კულტურა – უფროსებსაც მისცენ სწორი მაგალითი და თუნდაც შენიშვნები“.

პროექტი საპილოტეა და წარმატების შემთხვევაში, სხვა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებშიც დაინერგება. ორგანიზაცია „პარტნიორობა საგზაო უსაფრთხოებისათვის“ გეგმავს ახალი ლიტერატურისა და თვალსაჩინოებების მომზადებასაც.

მოგზაურობა

რუსებიდან ჩელოვნი

„გზა ზუგდიდიდან მესტიაშიმდე ძალიან გაგვიგრძელდა, მეგონა ვეღარ ჩავალწევდი. კითხვაზე: „მალე ჩავალთ?“, პასუხი ერთი იყო: „ნახევარ საათში“. გზის ბოლოს ულამაზესი სანახაობა გველოდა – მესტია! გარშემო უზარმაზარი მთები, წინ დათოვლილი ბანგურიანი, დალაყორა, სვანური კოშკები, მდინარე მესტიის ჭალა, ბეთქილისწყარო. სვანეთი მართლაც შესანიშნავია!“ – წერს ვივიანა ბაბილაშვილი

სვანეთამდე კი იყო გზა ტაო-კლარჯეთისაკენ.

22-ე საჯარო სკოლის მოსწავლეებისა და მასწავლებლების მოგზაურობის შესახებ სკოლის დირექტორი გულიკო ხორბალაძე და ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი გიული ჩაგელიშვილი მოგვითხრობენ.

„თანამედროვე პედაგოგს, წარმატების მისაღწევად, მოზარდის ფსიქოლოგიის, მისი ინტერესების შესატყვისი მიდგომების გამოყენება მართებს. ამიტომაც ვცდილობთ, ისეთ ინდივიდუალურ გზებს მივაკვლიოთ, რომლებიც მოსწავლეებს აქტიურობისა და ინიციატივის გამოჩენისკენ უბიძგებენ, მოტივაციას აუმაღლებენ, ნებელობით ძალებს განუმტკიცებენ.

სასკოლო ინიციატივების განვითარებაში ძალიან დაგვეხმარა სკოლის ავტონომიური უფლებების გაზრდა,

რაც ფინანსური დამოუკიდებლობის მოპოვებაში გამოიხატა. უკვე ორი წელია, ჩვენს სკოლაში უფროსკლასელ მოსწავლეთა შორის გუნდური პროექტების კონკურსი ტარდება. 2007 წლის ივნისში, საქართველოს ისტორიისა და საზოგადოებრივი მეცნიერებების კათედრის მხარდაჭერით (ხელმძღვანელი და პროექტის თანაავტორი მ. ზაქარიაშვილი), ჩატარდა პირველი კონკურსი: „ფიქრები ტაო-კლარჯეთზე“. რაიონის მენარმეებსა და მშობლებთან თანამშრომლობით გამარჯვებულთა წასა-

ხალისებლად საჭირო თანხაც გამოიძებნა. კონკურსის ფარგლებში სამი ეტაპი გამოიყო: კვლევის, პრეზენტაციისა და მოგზაურობის. ასე რომ, მონაწილეებს სამი სხვადასხვა დავალება უნდა შეესრულებინათ:

პირველ ეტაპზე მოსწავლეები მკვლევარები იყვნენ. მათ თემები შეარჩიეს და მუზეუმების, საჯარო

ნი. წიგნებიდან კარგად ნაცნობ ტაძრებს ისინი ხელით ეხებოდნენ, აღტაცებულნი იყვნენ მათი არქიტექტურით და წინაპართა ხელოვნებით.

პროექტის გაგრძელება იყო კონკურსი: „ფიქრები სამეგრელო-ზემო სვანეთზე“, რომელიც 2008 წელს ქართული ენისა და ლიტერატურის პედაგოგების გიული ჩაგელიშვილის,

რინე ქიციამ და ქალბატონმა ნატო ნავერიანმა. დავგეგმეთ საინტერესო შეხვედრები ზუგდიდისა და მესტიის საჯარო სკოლების მოსწავლეებთან ერთად, ასევე ერთობლივი ექსკურსია-ლაშქრობაც.

მოგზაურობა 19 ივნისს ზუგდიდის მატარებლით დაიწყო. 20 ივნისს დილის 7 საათზე რკინიგზის სადგურში

ბიბლიოთეკის რესურსისა და ინტერნეტის გამოყენებით ტაო-კლარჯეთის შესახებ საინტერესო მასალა შეგროვეს. წარმოდგენილ ნამუშევრებს შორის იყო: „ტაო-კლარჯეთის გეოგრაფიული მდებარეობა და ეკოლოგია“, „ქართველთა სამეფოს ჩამოყალიბება“, „დიდი სამონასტრო მშენებლობა“, „ისტორიულ სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს ბედი XX საუკუნეში“, „ქართული მინა თურქეთის შემადგენლობაში“ და სხვა. ნაშრომებს თან ერთვოდა მოსწავლეთა მიერ შესრულებული ილუსტრაციები.

მეორე ეტაპზე მოზარდებმა საკუთარი ნაშრომები ჟიურის წარუდგინეს, რომლის შემადგენლობაშიც სკოლის პედაგოგები და მოწვეული ექსპერტები შედიოდნენ. კონკურსის გამარჯვებულმა საუკეთესო ათმა ავტორმა, საქართველოს საპატრიარქოს დახმარებით, ტაო-კლარჯეთში იმოგზაურა. მოსწავლეებმა მოიარეს: ოშკი, ხანძთა, პარხალი, ბანა, იშხანი, შატბერდი. გრიგოლ ხანძთელის, მისი მოწაფეების, აშოტ კურაპალატის მიერ აღორძინებული მთელი რეგიონი.

მარინა თითბერიძის და ციციჩო მჟავანაძის ხელმძღვანელობით ჩატარდა.

უფროსკლასელ მოსწავლეებს ახალი დავალება უნდა შეესრულებინათ – შეესწავლათ სამეგრელოსა და სვანეთის ისტორია, გეოგრაფია, კულტურა, ეკოლოგია, და ფოლკლორი. მათ გუნდური პრინციპით შეარჩიეს სასურველი თემები. წინა პროექტისგან განსხვავებით, კონკურსში მონაწილეობის მსურველთა რაოდენობა გაორმაგდა. რეგისტრაცია 100-ზე მეტმა მოსწავლემ გაიარა.

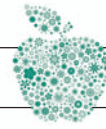
სასკოლო ჟიურიმ თემების შეფასების კრიტერიუმები შეიმუშავა და მოსწავლეებს გააცნო. დასკვნით ეტაპზე 15 გამარჯვებული გამოვლინდა, რომლებიც სკოლამ სამეგრელოსა და ზემო სვანეთში ოთხდღიანი მოგზაურობით დაჯილდოვა.

მოგზაურობის პროგრამის შედგენაში დიდი დახმარება გაგვინია ტურისტულმა ფირმამ („ბიგ ფუტი“), აგრეთვე ზუგდიდის მე-2 საჯარო სკოლის დირექტორმა ქალბატონმა მა-

ზუგდიდის №2 საჯარო სკოლის მასწავლებლები და მოსწავლეები დავგვხედნენ და სკოლაში მიგვპატიჟეს. შევისვენეთ, თან იქაურობა დავათვალიერეთ. ზუგდიდელებმა საკუთარი თეატრის რეპერტუარი გაგვაცნეს. სტუმრებმა და მასპინძლებმა ერთად მოვინახულეთ დადიანების სასახლე, ბოტანიკური ბაღი, ზუგდიდის ცენტრი. იმავე დღეს მიკროავტობუსით გავუდექით გზას სვანეთისკენ. მოვიარეთ უზარმაზარ მთებში დაკარგული სვანეთის სოფლები: ჯორკვალი, ლახამულა, ქვედა ლუხა, ფარი, ეცერი, ბეჩო, ლატალი, ლენჯერი, მულახი, იფარი და კალა.

მოგზაურობამ ყოველგვარ მოლოდინს გადააჭარბა. ყოველი დღე ახალი აღმოჩენებითა და საინტერესო თავგადასავლებით ივსებოდა. მოგზაურობიდან დაბრუნებულმა პროექტის მონაწილეებმა საკუთარი ხელით შექმნეს ეკლესია-მონასტრების მაკეტები, თვალსაჩინოებები, ფოტო და ვიდეო მასალა, რომელთა გამოყენებაც კიდევ უფრო შინაარსიანს გახდის გაკვეთილებს.

ასწავლე და...

აჩვენე ისტორია

უძველესი ქართული ხელნაწერი წიგნების გაცნობა
მოსწავლეებს ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში შეუძლიათ

„მინიატურებზე ოქროსფერი საღებავი მართლა ოქროსია?“, „ვინ იყო ის კაცი, ვინც წიგნის გადანერა პირველმა მოიფიქრა და დააფინანსა?“ – ამ კითხვებს სკოლის მოსწავლეები ხელნაწერთა ცენტრში მათთვის გამართულ საჯარო ლექციებზე სვამენ. ეს სწორედ ის ადგილია, სადაც ისინი ისტორიას არა მხოლოდ სწავლობენ, არამედ საკუთარი თვალთ ხედავენ და ეხებიან. ხელნაწერთა შექმნა, გადანერა და შემკობა – რას უამბობენ უძველესი ქართული ხელნაწერი წიგნები თანამედროვე მოსწავლეებს?

ბელა ჩეკურიშვილი

უფროსკლასელები საინტერესო და უჩვეულო გარემოში აღმოჩნდნენ. საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის განათლების დეპარტამენტმა სკოლის მოსწავლეებისთვის საგანმანათლებლო პროგრამები ერთი წლის წინ შეადგინა და ბავ-

შვები ხელნაწერთა ცენტრში მიიწვია. აქ გაკვეთილებსა და ლექციებს დიალოგის ფორმა აქვს, დეპარტამენტის მიერ მომზადებული პრეზენტაცია კი მოზარდებს ინფორმაციის აღქმას უადვილებს. „ცოდნის მიწოდების გარდა, ამ პროგრამის

მიზანია, ახალგაზრდები იმ პროფესიებით დაინტერესოს, რაც წიგნის კვლევას, დაცვას, ექსპერტიზასა და რესტავრაციას უკავშირდება. დღევანდელ პრაგმატულ ეპოქაში ეს არაპოპულარულ პროფესიებად ითვლება“, – ამბობს ხელნაწერთა ცენტრის განათლების დეპარტამენტის ხელმძღვანელი ნესტან ჩხიკვაძე.

ქართული ხელნაწერი წიგნები ინახავენ ცოდნას ასტროლოგიის, მედიცინის, გეოგრაფიის, ქიმიისა და სხვა საინტერესო სფეროების შესახებ.

ნესტან ჩხიკვაძე, ხელნაწერთა ცენტრის განათლების დეპარტამენტის ხელმძღვანელი: „ამ საუბრების დროს ახალგაზრდები აცნობიერებენ, რომ წიგნი მხოლოდ დანერგილი ფურცლები არ არის და იგი ქვეყნის კულტურასთან კავშირში აღიქმება. ჩვენი პროგრამა განკუთვნილია სასკოლო პროგრამის დასახმარებლად, ლიტერატურისა და ისტორიის უკეთ შესასწავლად და გასაზრებლად“.

ცენტრის მიერ მომზადებული საგანმანათლებლო პროგრამების მაგალითია „ტაო-კლარჯეთი“, რომლისთვისაც დეპარტამენტს ფოტომასალა ხელნაწერთა ცენტრის დირექტორმა ბუბა კუდავამ მიაწოდა. ორნაწილიანი პროგრამა ძეგლების დათვალიერებით იწყება და ლექციას სლაიდ-შოუც ახლავს. მოსწავლეები აგრეთვე ეცნობიან ხელნაწერთა ისტორიას – ვინ რომელი წიგნი შეიძინა, რომელი წიგნი როდის და სად დაიკარგა და ა.შ. ყოველი გაკვეთილი დიალოგით სრულდება. მეორე პროგრამა, რომელიც „ვეფხისტყაოსნის“ ასტროლოგიურ და ასტრონომიულ ასპექტებს ეხება, 21-ე სკოლის პედაგოგის, ნინო იმნაიშვილის წინადადებით მომზადდა. პროგრამის ავტორი ამბობს, რომ „ავთანდილის ანდერძი“ საკმაოდ რთული თავია „ვეფხისტყაოსანში“ და მისი აღქმა მოსწავლეებს უჭირთ. ხელნაწერთა ცენტრის მიერ მომზადებული პროგრამით ბავშვები ვიზუალურად ეცნობიან ასტროლოგიური შინაარსის ხელნაწერებს და ციური მნათობების

ამსახველ მინიატურებს, იღებენ ინფორმაციას იმის შესახებ, თუ საიდან გაჩნდა ასტრონომიული ცოდნა საქართველოში და როგორ აისახა იგი ქართულ ფოლკლორში, ხუროთმოძღვრებასა და სასულიერო კრებულებში.

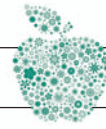
ხელნაწერთა ცენტრმა მოამზადა პროგრამები ქართველ კორიფეებზეც. ყურადღება გამახვილდა ივანე ჯავახიშვილისა თუ კორნელი კეკელიძის ცხოვრების ისეთ დეტალებზე, რომლებიც ბავშვებს მათ მიმართ ინტერესს გაუღვივებდა: როგორი მოსწავლე იყო ივანე ჯავახიშვილი, როგორ დადიოდა არქეოლოგიურ გათხრებზე, როგორ უყვარდა სიძველეების ქექვა და შეგროვება... დეპარტამენტის თანამშრომელმა, ნესტან ბაგაურმა ბავშვებს ნუსხის სახით ჩამოუნერა, რამდენი რამ იცოდა ივანე ჯავახიშვილმა. პირადი წერილებისა და ფოტომასალის გამოყენებით შედგა პროგრამა კორნელი კეკელიძესა და ექვთიმე თაყაიშვილზეც.

ნესტან ჩხიკვაძე: „ელექტრონული ფოსტით დაუუკავშირდით მასწავლებლებს და შეეთავაზეთ, მოგწერონ წინადადებები: როგორი პროგრამა სურთ, რისი მოსმენა იქნება აქტუალური მოსწავლეებისათვის... ასევე მოგვანოდონ ბავშვების ნაწერები, ნაშრომები. მასწავლებლების ინიციატივაზე ბევრი რამ არის დამოკიდებული“.

ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის საგანმანათლებლო პროგრამების შესახებ დაწვრილებითი ინფორმაციისათვის იხილეთ:
<http://www.manuscript.ge/index.php?m=447>

მასწავლებელი

ფერეიდანი

ფერეიდუნშაჰრის ისპაჰანის უნივერსიტეტის ფილიალის პროფესორმა საიდ მულიანმა იგივე გიორგი მულაშვილმა, ქართული „დედაენის“ ანალოგი შექმნა და ფერეიდნელ ქართველებს ქართულად წერა-კითხვას ასწავლის.

ბელა ჩეკურიშვილი

ფერეიდანი ირანის ცენტრალური ზეგნის, ბახთიარის შიშველ მთებში მდებარეობს და ადმინისტრაციულად ისპაჰანის ოლქს ექვემდებარება. ოთხი საუკუნის წინ საქართველოდან ტყვედ წაყვანილი ქართველების შთამომავლებით დასახლებულ სოფლებს ქართული სახელები დღემდე შემორჩა: ზემო მარტყოფი, ქვემო მარტყოფი, ჩულურეთი (ჩოლიურეთი), აფუსი (რუისპირი), სიბაჯი (ვაშლოვანი). აქ ახსოვთ წინაპართა გვარებიც: გუგუნაშვილი, გოგოჩაშვილი, ასპანიშვილი, იოსელიანი, ხუციშვილი, მოლაშვილი, ზუბიტაშვილი,

ონიკაშვილი, ასლანიშვილი, მიქელაშვილი, ბათიაშვილი. დღეს ისინი მეტწილად სპარსულ გვარებს ატარებენ და საქართველოში მოგზაურობაზე ოცნებობენ.

ფერეიდანი ერთადერთი ირანული რაიონია, სადაც იძულებით გადასახლებულმა ქართველობამ ენა და ქართული ადათ-წესები შეინარჩუნა. აქ იმ სიტყვებსაც გაიგონებთ, რომლებსაც საქართველოში აღარავინ ხმარობს. მათი ენა ძალიან ჰგავს ძველი ჰერების ენას, დღეს რომ ინგილოურ დიალექტს ვეძახით. ამ

ხალხისთვის ქართული რელიქვიად არ ქცეულა – ენას ისევ ქართულად იდგამენ. ეთნიკური ქართველები ფერეიდნის 14 სოფელში ცხოვრობენ, აქედან 10 სოფელში კი ისინი უმრავლესობას წარმოადგენენ. მათი საერთო რიცხვი 15-30 ათასს აღწევს.

საიდ მულიანი, ისპაჰანის უნივერსიტეტის

ფერეიდუნშაჰრის ფილიალის პროფესორი:

ქართული ენის და ტრადიციების მიმართ ინტერესი მაშინ გამომდარდა, როცა ისპაჰანის უნივერსიტეტის ისტორიის ფაკულტეტის სტუდენტი ვიყავი. ჩემი დისერტაციის თემა იყო ქართველთა როლი ირანის ისტორიაში, კულტურასა და ცივილიზაციაში. ეს იყო 200 სანდო წყაროზე დაყრდნობილი ნაშრომი და დიდად დააფასეს ირანელმა ისტორიკოსებმა.

შემდეგ ის წიგნადაც გამოვიდა და ქართველთა და ირანელთა ყურადღება მიიპყრო. სამწუხაროდ, ეს ნაშრომი ქართულად თარგმნილი არ არის, რომ ყველამ იცოდეს ირანში მცხოვრებ ქართველებს როგორი მნიშვნელოვანი ადგილი ჰქონიათ საუკუნეების მანძილზე. ამ წიგნმა დიდი როლი ითამაშა ირანში მცხოვრებ ქართველებში ეროვნულობის გაცოცხლების საქმეში. იმისათვის რომ ხალხმა ქართული წერა-კითხვა ისწავლოს, საჭიროა ჰქონდეთ ძალიან ძლიერი მოტივაცია, უნდა გაიგონ, ვინ ყოფილან, ვინ არიან და ვინ უნდა იყვნენ. სწორედ ამის შემდეგ გახდა შესაძლებელი ქართულ-სპარსული თვითმასწავლებელი დედაენის შექმნა, რაც ძალიან რთული იყო, რადგან ქართული ენა თავადაც კარგად არ ვიცოდი. ამიტომ ჯერ ერთი წელი თვითონ ვისწავლე, როგორც შემეძლო.

როდის დაიწყეთ ამ „დედა-ენაზე“ მუშაობა და რამდენ ხანს გაგრძელდა ეს პროცესი?

ეს იყო 2003 წელი. გავაკეთე იაკობ გოგებაშვილის „დედაენის“ საფუძველზე და ქსეროქსით გავავრცელეთ. ეს საკმაოდ რთული საქმე იყო, ერთი მხრივ, ეკონომიკური მდგომარეობის გამო, მეორეც, ქსეროასლების უხარისხობის გამო. მაგრამ ამაზეც კი ძალიან დიდი მოთხოვნილება იყო.

დაინტერესდნენ ფერეიდნელი ქართველები ამ წიგნით? კითხულობენ?

2004 წლიდან 2008 წლამდე მქონდა საზაფხულო ქართული ენის სკოლა, რითაც ძალიან ბევრმა ისწავლა ქართული წერა-კითხვა. მაგრამ საჭირო იყო კარგი თვითმასწავლებლის შექმნა. ძველ გამოცდილებაზე დაყრდნობით, ახალი მეთოდებისა და ცნობების მიხედვით და ჩემი ძმის, კახას დაჟინებული თხოვნით და დახმარებით შევქმენი ახალი ქართულ-სპარსული „დედაენა“.

იაკობ გოგებაშვილის წიგნიდან რა დატოვეთ და რა შეცვალეთ?

თვითმასწავლებელი, ირანული წესისამებრ, იწყება ციტატით ყურანიდან ალაჰის სახელით და ქართულ ანბანს სპარსულიც მისდევს. სპარსულში არ არსებობს ასო-ბგერები: კ, პ, ტ, ღ, ც, ჟ, ნ, ჭ, ამიტომ ამ ასოებს იქვე მიწერილი აქვს სიტყვები. მაგალითად, ნ-ს – „წინილა“, როგორც სპარსულად, ასევე ქართულად. მოცემულია აგრეთვე განმარტებები, თუ როგორ უნდა წაიკითხო ეს ასო-ბგერები. თვითმასწავლებელი ქართული ანბანის გარდა მოიცავს მცირე გრამატიკას, ანდაზებს და სასაუბროს: მისალმება-გაცნობას, წელიწადის დროებს, კვირის დღეებს, საათს, მგზავრობის თემას. შესულია რამდენიმე ლექსი და პატარა ლექსიკონიც.

თვითმასწავლებელი ძირითადად იაკობ გოგებაშვილის „დედაენის“ საფუძველზეა შედგენილი, მაგრამ ტექსტში ბევრი რამ არის შეცვლილი – ირანული შინარსისაა, რათა უფრო გასაგები ყოფილიყო. ამ წიგნზე მუშაობისას ჩემთვის ძალიან მნიშვნელოვანი იყო, რომ როგორმე პატრიოტიზმი და საქართველოს მთლიანობის იდეა ჩამედო. მაგალითად, რამდენჯერმე იხსენიება ტექსტში სოხუმი, აფხაზეთი, ცხინვალი და ბევრი სხვა ასეთი გეოგრაფიული სახელი.

როდის გამოვიდა წიგნი და ვისი მხარდაჭერით?

ეს წიგნი 2008 წელს გამოსცა საქართველოს დიასპორის სამინისტრომ და თავისი სრულყოფილების და მაღალი ხარისხის გამო მალე გავრცელდა ფერეიდანში და ძალიან დიდი მოთხოვნილებაა მასზე. მართალია, კულტურული საქმის კეთება ძალიან ძნელია, განსაკუთრებით ჩემს ვითარებაში, მაგრამ თავს ბედნიერად ვგრძნობ, რომ შემიძლია ვემსახურო ჩემს ენას და ერს, თუნდაც პატარა ნაბიჯებით. ჩემი ცხოვრების უბედნიერესი წამი მაშინ იყო, როცა ქუჩაში სახლის საფეხურთან ვნახე 8 წლის ბავშვი, რომელიც ჩემი გაკეთებული თვითმასწავლებლით სხვა ბავშვებს ასწავლიდა ქართულ ენას.

რესურსები მასწავლებლებისთვის

გამომცემლობა „დიოგენე“

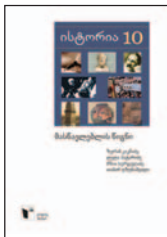
ნუგზარ მუზაშვილი
„ლიტერატურული კომენტარები“
დიდ დახმარებას გაუწევს XII კლასის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებს.

**პირველად საქართველოში
სამაგიდო წიგნი მოსწავლეებისა და
მასწავლებლებისთვის!**

თამარ ბეროშაშვილი
„ქართული ენის სასკოლო განმარტებითი ლექსიკონი“
ლექსიკონი დაეხმარება მოსწავლეებს სხვადასხვაგვარი ლიტერატურული ტექსტების აღქმასა და გაგებაში, გაუმდიდრებს მათ ლექსიკურ მარაგს და განუვითარებს მშობლიური ენის გრძნობასა და სიყვარულს.

გამომცემლობა „ლოგოს-პრესი“

მასწავლებლის წიგნში წარმოდგენილია მოსწავლის სახელმძღვანელოს შესაბამისობა საგნობრივ პროგრამასთან, მოცემულია თითქმის ყველა გაკვეთილის სანიმუშო სცენარი მნიშვნელოვანი საკითხების კომენტარებითა და სავარჯიშოების პასუხებით, სავარჯიშოების კრებულის აქტივობების პასუხები, აღწერილია გაკვეთილზე გამოსაყენებელი ინტერაქტიული მეთოდები, წარმოდგენილია შეფასების სარეკომენდაციო ფორმები და მოდელები, ბიბლიოგრაფია და სხვა დამხმარე მასალა.

გამომცემლობა „ინტელექტი“

გამომცემლობა „ლეო“

კრებული შედგენილია ავტორთა ჯგუფის მიერ (ეკა ქორიძე, ბაია ახალაია, ირაკლი კაკაბაძე) სამუშაო რვეულის პრინციპით. მასში წარმოდგენილია ქართული ენისა და ლიტერატურის საგამოცდო ტესტის ნიმუშები: ასეულიანი ტესტის ვარიანტები (თან ერთვის პასუხების ფურცელი), უცნობი მხატვრული ტექსტები წერითი დავადების (მათ შორის ინტერტექსტუალურის) შესასრულებლად, ასევე მითითებები საქმიანი ქაღალდებისა და სამოტივაციო წერილების შესაქმნელად.
კრებული განკუთვნილია პედაგოგებისათვის, რათა დაეხმარონ აბიტურიენტებსა და უფროსკლასელებს უკეთ მოემზადონ ერთიანი ეროვნული გამოცდებისათვის.

